

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XXXXI | december 2009 | številka: 12

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Delniška družba Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec se je v času finančne krize in gospodarske recesije izkazala kot stabilno podjetje. Težave v globalnem gospodarstvu se sicer odražajo v poslovanju podjetja, vendar se zaposleni uspešno in brez večjih pretresov prebijajo skozi zahtevnejše pogoje poslovanja. Podjetje si je s poslovanjem v preteklih nekaj letih ustvarilo rezerve za takšne čase in ustvarilo pozitivno podobo v okolju, v katerem deluje, tako da ima podporo tako pri dobaviteljih kot pri finančnih institucijah in pred njim je obdobje nenehnega izboljševanja poslovanja, ki zahteva znanje, vztrajnost, inovativnost in delavnost.

Leto 2009 je za nami in najboljše bo, če ga čim prej pozabimo. Krizno leto je v našem življenju zapustilo neprijeten pečat in pomembno opozorilo, da je kapitalistična potrošniška miselnost zgrešena bodočnost. Nemoč aktualne politike pri reševanju nastale situacije je dokaz, da je liberalni kapitalizem ušel z vajeti. Vse do sedaj veljavne potrošniške vrednote so se spremenile v zlagano iluzijo. Posredno smo krizo občutili tudi v Zavodu za gozdove Slovenije, saj so letošnje in v preteklih letih nepotrebne racionalizacije pripeljale do absurda. Pa kaj naj pričakujemo od države, v kateri še predsednik Vlade ne more popiti kave iz državnega proračuna?

Gozdarji smo s strokovnim znanjem in sonaravnim načinom gospodarjenja v desetletjih vzgojili kvalitetne gozdove, s katerimi se ponša slovenska družba in katerih stanje občuduje tudi evropska gozdarska stroka. Ti gozdovi so danes na Koroškem naravna danost in v tem času upada določenih gospodarskih dejavnosti priložnost za intenzivnejši razvoj na področju turizma in lesne predelave, ki je bila že nekoč ena vodilnih dejavnosti na Koroškem. GG kot gospodarska družba je usmerjen v izkoriščanje teh naravnih danosti. Državne institucije, načrtovalci, projektanti arhitekti in investitorji tudi v slovenskem prostoru, predvsem pa v evropskem, vedno bolj prepoznavajo les kot gradbeni konstrukcijski material. Energetsko varčni objekti so vedno bolj zaželeni v slovenskem in svetovnem bivalnem okolju. Les je material za zunanjo in notranjo uporabo, ki je obnovljiv, energetsko varčen, ekološko neoporečen in za človeka najprimernejši ter tradicionalni sopotnik v okolju našega bivanja. Predelava lesa ne obremenjuje okolja in ni energetsko potratna. Gozd, les in človek so osnovni elementi, ki dajejo priložnost za obstoj in razvoj družbe GG Slovenj Gradec ter z njo povezanih podjetij.

Prepričan sem v vizijo delniške družbe Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, da postane vodilna družba na področju pridobivanja lesne mase iz gozda in vodilna družba pri posredni in neposredni oskrbi ljudi z lesom za njihove bivalne in energetske potrebe. Vizija je realna, jasna in dosegljiva.

Na osnovi realno ocenjenega sedanjega položaja in začrtane strategije razvoja bomo uresničili vizijo prihodnosti. Z uvajanjem sprememb na področju delovne kulture, v odnosu do dela, v vodenju, organizaciji, izboljšani logistiki in tehnologiji bomo nadomestili zaostajanje za najrazvitejšimi evropskimi podjetji na področju gozdarstva in primarne predelave lesa.

V podjetju imamo jasno strategijo in jasne cilje, kaj bomo delali in kaj prodajali. Dosegli bomo stalno visoko raven kakovosti in učinkovitosti izvedenih storitev ter produktov. Strategija je usmerjena k rezultatom, osredotočena na kupca in na nenehno pridobivanje znanja ter uporabo le-tega v praksi. V družbi je posameznik še vedno najpomembnejši in edini, ki ustvarja vrednost, zato je pomembna trajna visoka motivacija zaposlenih, za kar je odgovoren vodja, prisotnost pravih in pravočasnih informacij in dobri medsebojni ter delovni odnosi.

Vsem mojim sodelavkam, sodelavcem, gozdarjem, poslovnim partnerjem in tistim, ki so neposredno povezani s podjetjem, se zahvaljujem za vse, kar smo skupaj v letošnjem letu dobrega ustvarili. V prihodnje vsem želim obilo sreče in zdravja ter prijetno praznovanje ob zaključku leta 2009.

Navadili smo se tudi na Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in, no ja, tudi za gozdarstvo. Gozdarstvo minister omenja takrat, ko se je potrebno hvaliti, da imamo nadpovprečno ohranjene gozdove in da zaradi njih presegamo postavljene Kyotske kriterije. Omenja ga tudi takrat, ko so potrebne reorganizacije gozdarstva zaradi kratkoročnih interesov politike in posrednega vpliva »gozdarskih tajkunov«. Žalostno, da bodo po dobrih dveh letih veljavnosti Nacionalnega gozdnega programa in Zakona o gozdovih pisali spet novega, in to z isto gozdarsko ekipo na Ministrstvu in s preživetimi idejami pozabljenega in ne preveč uspešnega profesorja gozdarstva v pokoju. Žalostno, zelo žalostno.

Trajnostni razvoj gozdov, ki zagotavlja dolgoročnost gospodarjenja z gozdovi, je nas gozdarje že zdavnaj naučil, da kratkoročne zmage pomenijo največkrat dolgoročen poraz. Zato je strpnost in dolgoročnost gospodarjenja z gozdovi porok, da so gozdovi stabilni v vsej svoji veličini. Navadili smo se na politične igrice dnevne politike, ki sledi samo kratkoročnim ciljem in zadovoljevanju trenutnih potreb. Navadili smo se na muhavost trenutne politike in birokracije, ki iz leta v leto narašča, sredstva za vlaganje v gozdove pa so iz leta v leto manjša. Za nas gozdarje mora biti bistveno nepisano pravilo, da ostanemo zvesti temeljnim načelom gozdarstva, da opravimo vse postavljene naloge na osnovi zakonskih in podzakonskih aktov in da ostanemo zvesti predvsem gozdarski stroki. Prepričan sem, da bo naše strokovno delo dolgoročno dokaz, da smo delo opravili korektno in skladno s pričakovanji gozdarske stroke ter širše javnosti. Mirne vesti lahko zapišem, da smo si pod mojim vodstvom vsa leta za to prizadevali in z odlično strokovno ekipo in predvsem vsemi terenskimi gozdarji tudi uspešno izvajali, za kar sem vsem zaposlenim v Območni enoti Slovenj Gradec izjemno hvaležen. Verodostojen dokaz so konec koncev gozdovi na Koroškem! Politika se menja, mi smo in bomo ostali v našem koroškem prostoru; ne smemo pozabiti tega pomembnega in neizpodbitnega dejstva: zvesti moramo ostati gozdu in ljudem, nikomur drugemu!

Prepričan sem, da bo za gozdarstvo prihajajoče leto 2010 boljše in prijaznejše, predvsem v smislu pričakovane prosperitete gospodarstva. Dobro sodelovanje z lastniki gozdov in Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec je porok, da bomo tudi v letu 2010 uspešni. V izteku leta 2009 se v imenu sodelavcev iskreno zahvaljujem lastnikom gozdov, članom Sveta območne enote, kolegom v drugih organizacijskih enotah, poslovnim partnerjem, strokovni javnosti, predstavnikom lokalnih skupnosti in vsem drugim za tvorno in plodno sodelovanje. Vsem, še posebej bralcem Viharnika, želim vesele božične praznike in srečno novo leto.

Nova pridobitev v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec

Syncrofalke in bager Liebherr

Danijela Zaveršnik, dipl. ing. gozd.

Novosti v tehnologiji so zadnja leta kar stalnica v gozdarstvu. Tako imamo v Sloveniji že kar nekaj gozdnogospodarskih družb, ki so se izpopolnile in napredovale v tehnologiji in samih procesih dela. Med tako izpopolnjeno in napredno tehnologijo prištevamo med drugim strojno sečnjo in spravilo lesa z večbobsensko žičnico s stolpom SYNCROFALKE.

Tudi v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec smo v tem letu bogatejši za večbobsenski žični žerjav s stolpom Syncrofalke, 3 t, z vozičkom Sherpa U III in kolesnim bagerjem Liebherr 914 s procesorsko glavo Woody 60.

Syncrofalke avstrijskega proizvajalca Mayr-Melnhof

Žični žerjav je opremljen z vozičkom Sherpa U III, ki se pomika po nosilni vrvi, ki je razpeta med nosilnim stebrom in izbranim drevesom. Premikanje vozička se izvaja gravitacijsko (v primeru, ko žičnica stoji na cesti in les vlačimo od spodaj navzgor) ali z vlačanjem povratne in

vlačilne vrvi (v primeru, ko les vlačimo od zgoraj navzdol ali po ravnem). Gibanje teh vrvi in posledično vozička je mogoče programirati, npr. na ustrezno dolžino prazne vožnje. V celoti ga je mogoče upravljati z brezžičnim daljinskim upravljalnikom.

Pretevoriti je mogoče bremena do treh ton. Voziček je najpogosteje avtomatiziran, kar posledično pomeni večjo hitrost vožnje kot pri klasičnem žičnem žerjavu. Osnova stroja za strojno sečnjo je bager Liebherr 914 z glavo Woody 60.

Za delo s Syncrofalkami in bagerjem smo zaposlili tudi nova sodelavca Petra Potočnika in Matjaža Zaveršnika, ki sta osnovno znanje pridobila v Postojni in Idriji, strokovno in praktično izobraževanje pa je potekalo pri samem proizvajalcu žičniških naprav Syncrofalke Mayer-Melnhof v Avstriji, ki je eden vodilnih proizvajalcev žičnic in vozičkov Sherpa v Evropi. Mayer-Melnhof je največji zasebni obrat v Avstriji, ki sam proizvaja Syncrofalke in je vodilni v Evropi za prodajo Sherpa vozičkov.

Kolesnik Liebherr 914 s procesorsko glavo Woody 60

dosega 750 metrov, montirano na kamion;

- v devetdesetih letih so se pojavile nekoliko večje mobilne žičnice Syncrofalke s Sherpa vozički, montirane na kamion z dvigalom, ki omogočajo večji izkoristek koledarskega časa, povečane so delovne hitrosti delovnih bobnov, imajo sodobnejše jeklene vrvi, ... Današnjim sodobnim žičnicam so dodali še procesorsko glavo, ki je sposobna iz drevesa izdelati sortimente. Spravilo lesa poteka v vse smeri in načine do razdalje 750 m. Možni dnevni učinki ob ustrezni koncentraciji lesa znašajo od 60 do 80 m³.

Takšen razvoj pa zahteva prilagoditve dosedanje prakse dela z žičnicami.

Kratek zgodovinski pregled slovenskega gozdarskega žičničarstva:

- začetnik slovenskega gozdarskega žičničarstva je Lambert von Pantz, ki je med letoma 1873 in 1889 projektiral in zgradil pet gravitacijskih žičnic na Gorenjskem. To so bile nepremične gozdarske žičnice z enovrtnim nihalom;
- prvi mobilni žični žerjav s stolpom se je v Sloveniji pojavil leta 1967 (tipa Mini Urus). Omogočal je le spravilo lesa navzgor;
- sodobne gozdne žičnice so se pri nas začele pojavljati konec osemdesetih let (Wanderfalke). Omogočale so spravilo lesa navzdol in navzgor ne glede na položaj stojišča stroja, hitro montažo, izboljšane tehnične rešitve (hidravlični pogon bobnov, boljši materiali, radijsko upravljanje vozička, več možnih vrstnih sistemov, choker sistem vezanja bremena);
- v osemdesetih letih smo tudi v Lesni Slovenj Gradec pričeli s proizvodnjo gozdarskih žičnic s stolpom TVS 1500, avtomatskih hidravličnih vozičkov ABV 1500 (avtomatski bremenski voziček) in zelo sodobno večbobsensko žičnico MOBIL 2500 z elektrohidravličnim upravljanjem,

Tečaj krojenja lesa in ogrevanje z lesno biomaso

Jože Urbančl

Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline je 19. in 20. novembra organiziralo dvodnevni tečaj iz krojenja lesa in uporabe lesne biomase.

Prvi dan smo se zbrali na prijazni kmetiji Škratke nad Pamečami. Predavatelj in inštruktor Tomaž Ščuka iz Srednje gozdarsko lesarske šole Postojna nam je najprej predaval o pomenu krojenja lesa.

Od tu naprej je druga klasa

Škratkovi se ogrevajo s pomočjo te sodobne kotlovnice na sekance

Tečajniki pozorno opazujejo inštruktorja Tomaža

Udeleženci tečaja na Škratkovi domačiji. Gospodar Janko Ošlovnik je tudi naš predsednik.

Poznati moramo napake, ki vplivajo na kvaliteto posameznega kosa lesa. S pravilnim krojenjem se jim poskušamo izogniti in tako doseči tudi višjo ceno. Krojenje moramo prilagoditi razmeram na trgu in tudi transportnim razmeram. Pred pričetkom sečnje se je zato dobro pozanimati o odkupovalcu in se prilagoditi njegovim zahtevam. Prav tako moramo poznati razmere na lesnem trgu, prilagoditi čas sečnje, vedeti, s kakšno količino lahko nastopamo na trgu in poznati moramo standarde iz tega področja. Pri krojenju smo pozorni na napake lesa, nadmere pri krojenju, pravila pri merjenju premera in dolžine ter na veljavne standarde.

Praktični prikaz smo izvedli na sečišču v državnem gozdu v rajonu nad Črnečami, in sicer na primerih iglavcev kakor tudi listavcev.

Drugi dan smo se ponovno zbrali pri Škratku. Prvi predavatelj Vlado Petrič je podal nekaj teoretičnih napotkov v zvezi z uporabo peči na polena. Poudaril je, da je les za ogrevanje domač in obnovljiv vir energije, hkrati pa je tudi CO₂ nevtralen.

Tudi mag. Luka Zajc je zanimiv predavatelj

V sodobnih pečeh je možno doseči izredno visoke izkoristke. Samo pridobivanje lesne biomase pa bi pomenilo tudi odpiranje novih delovnih mest.

Njegov brat Vitomir Petrič je zastopnik podjetja Viessmann in Orlan. Predstavil je najvažnejše lastnosti kotlov, ki jih proizvaja omenjeno podjetje.

Nazadnje je še predstavnik kotlov Froling, Jernej Prodnik, naštel glavne značilnosti teh kotlov. Ker so ravno na Škratkovi kmetiji pred kratkim montirali kotel tega proizvajalca, smo si ga ogledali in tako tudi praktično videli, kakšna je sodobna kotlovnica s kotlom na sekance.

Ne smemo pozabiti tudi domače gospodinje, ki nam je prvi dan pripravila odlično »mežerli«, drugi dan pa nadvse okusno obaro z ajdovimi žganci. Razšli smo se obogateni z novimi znanji in izkušnjami, ki jih lahko koristno uporabimo pri vsakdanjem delu na naših kmetijah.

Vlado Petrič zavzeto predava o biomasii

45. obletnica prizadevanja za zmanjšanje onesnaževanja zraka in umiranja gozdov v Labotski dolini

Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Na pobudo gozdnih veleposestnikov v Labotski dolini Christoph Habsburga in dosedanjega direktorja samostanskih posesti dipl. ing. Ludwiga Kramerja je direktor Koroške deželne gozdarske zbornice 6. novembra sklical jubilejni posvet v benediktinskem samostanu v St. Paulu.

Ob 45. obletnici prizadevanj za odpravo poškodb gozdov zaradi strupenih plinov se je v St. Paulu zbrala skupina eminentnih gozdarjev, ki so si v preteklem obdobju uspešno prizadevali za zmanjšanje izpustov strupenih plinov in za povračilo škode gozdnim posestnikom. Pri teh prizadevanjih naših sosedov sem tudi sam aktivno sodeloval. Vključili smo tudi Gozdarski inštitut v Ljubljani oziroma našega prijatelja Marjana Šolarja, ki je aktivno delal na področju preprečevanja umiranja gozdov.

Naš prispevek je pomembno vplival na uspeh naših sosedov pri zmanjšanju onesnaževanja s strupenimi plini in pri izplačilu škode gozdnima veleposestnikoma ter posledično tudi kmetom, lastnikom gozdov.

Na posvetu so s prispevki sodelovali:

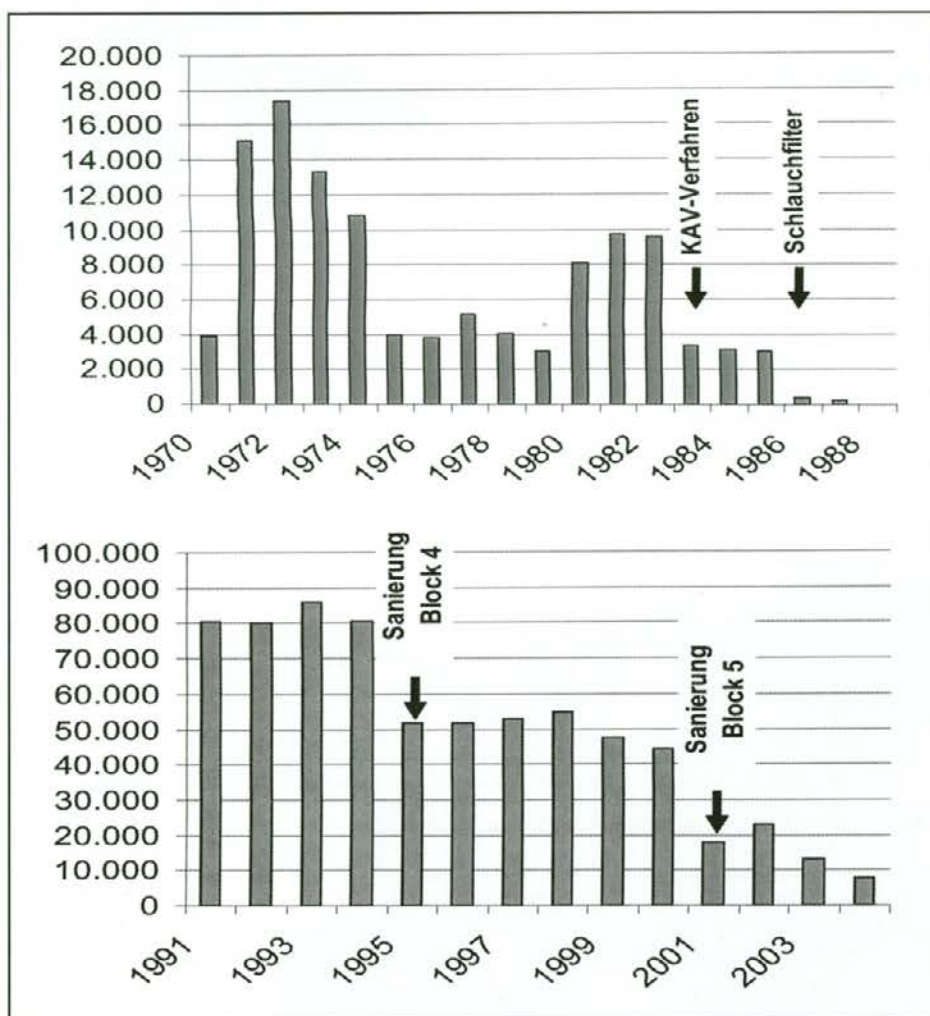
- Christoph Habsburg,
- Ludwig Kramer,
- prof. dr. Edwin Donaubaauer,
- direktor gozdarstva pri deželni vladi dipl. ing. Baumgartner,
- direktor Deželne gozdarske zbornice.

Prikazali so 45-letna prizadevanja za odpravo strupenih plinov in izboljšanja v gozdovih po odpravi onesnaževanja.

S sosednjimi gozdarji še vedno vzdržujemo prijateljske odnose, še posebej s:

- Christophom Habsburgom,
- Ludwigom Kramerjem,
- dipl. ing. Baumgartnerjem.

Njihov odnos do mene je zelo spoštljiv, saj niso pozabili moje pomoči pri njihovih uspešnih akcijah.

Grafikona prikazujeta zmanjšanje SO₂ emisij v termoelektrarni St. Andraž in termoelektrarni Šoštanj med letoma 1970 in 2003, kar je bistveno prispevalo k izboljšanju in ozdravitvi gozdov. V termoelektrarni Šoštanj so zgradili čistilno napravo, za katero je Slovenija dobila velik delež denarja od avstrijske vlade. Zasluge za sofinanciranje čistilne naprave v Šoštanju ima Christoph Habsburg.

Primerjava bioindikacijske mreže med letoma 1985 in 2004 kaže bistveno izboljšanje stanja gozdov zaradi zmanjšanja emisij žveplovega dioksida.

Priprave na četrto licitacijo vrednejših sortimentov lesa

Jože Urbancl

V teh poznojesenskih dneh so se že začele priprave na izvedbo četrte licitacije vrednejših sortimentov lesa. Skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije, KGZ Maribor, KGZS in Zvezo društev lastnikov gozdov Slovenije je tudi letos organizator Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline. Licitacija se bo odvijala na zemljišču ob letališču Slovenj Gradec.

Brat in sestra iz Zg. Savinjske doline ob hlodu, vrednem 3.500 evrov

V mesecu decembru potekata izbira in priprava lesa po vsej Sloveniji. Lastniki najkvalitetnejših dreves skupaj z revirnimi gozdarji odbirajo ustrezna drevesa. Dovoz na mesto licitacije se bo pričel takoj po novem letu. Potekal bo od 4. do 15. 1. 2010. Vsa hlodovina se bo ustrezno označila in razvrstila po prostoru, ki je namenjen za ogled. Pripravljene bodo tudi katalogi za zainteresirane kupce. Ogled lesa in priprava ponudb bosta potekala od 23. 1. do 2. 2. 2010, ko bo tudi javno odpiranje prispelih ponudb. Dosedanje izkušnje kažejo, da je za najkvalitetnejši les veliko zanimanje. Precej kupcev je iz Slovenije, pa tudi iz Avstrije, Nemčije, Italije in celo Švice. Kupci za vsak oštevilčen hlod vpišejo

Drva so za v peč, ne za licitacijo

ceno, ki so jo pripravljene plačati, hlod pa dobi tisti kupec, ki je ponudil najvišjo ceno.

Po zaključku javnega odpiranja ponudb se izdela nov katalog z vpisanimi doseženimi cenami za posamezen kos. Nov katalog bo predstavljen na dnevu odprtih vrat dne

12. 2. 2010.

Tudi letos bi organizatorji radi poudarili, da na licitacijo sodi zares najkvalitetnejši les. Les nižjih razredov ali pa celo drva nikakor ne sodijo na licitacijo, predstavljajo samo stroške in zasedajo prostor.

Kupci morajo po plačilu lesa in dela stroškov organizacije les odpeljati od 15. 2. do 15. 3.

Vse lastnike gozdov, ki imajo v svojem gozdu kakšen lep gorski javor,

hrast, češnjo, brek, slivo, oreh, hruško, bukev idr. vabimo, da le-te pripeljete na licitacijo in izržite najugodnejšo ceno.

Vse dodatne informacije:

Jože Jeromel, tel.: 041321099

Janko Ošlovnik, tel.: 031 697119

Na licitacijo sodijo samo najlepši kosi

Prosilva Slovenija, Prosilva Evropa

Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Prosilva je nevladna mednarodna civilna organizacija, ki združuje večino evropskih držav. Ustanovljena je bila na pobudo profesorja Dušana Mlinška pred dvajsetimi leti v Robanovem kotu v Logarski dolini. Naloga in namen Prosilve sta promoviranje sonaravnega gospodarjenja z gozdovi ter njihove trajnostne rabe.

Od 24. do 27. septembra je bila ob dvajseti obletnici ustanovitve organizirana mednarodna konferenca, ki so se je udeležili predstavniki 24 evropskih držav in Japonske.

Ob otvoritvi konference je udeležence pozdravil župan občine Solčava. Za tem so z uvodnimi prispevki (v angleškem jeziku) sodelovali:

- Jošt Jakša, direktor Zavoda za gozdove Slovenije,
- Dr. Mirko Medved, direktor Gozdarskega inštituta,
- Sonja Bukovec, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Vsi so poudarili pomen Prosilve in njenega promoviranja sonaravnega gospodarjenja z gozdovi in njihove trajnostne rabe.

Na otvoritvi konference so na krajši slovesnosti podelili priznanja ustanoviteljem Prosilve.

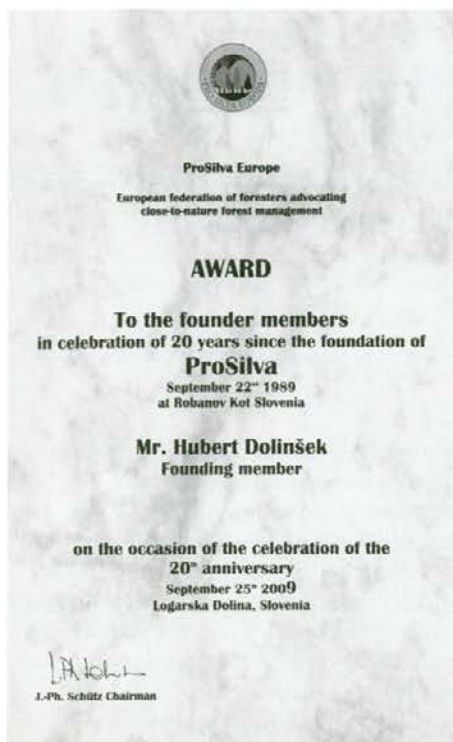
To so bili:

- Prof. dr. Dušan Mlinšek iz Slovenije,
- Herman Vobst iz Nemčije,
- Prof. Otto iz Nemčije,
- Brice de Türkheim iz Francije,
- Bela Varga z Madžarske,
- Maks Sušek iz Slovenije,
- Hubert Dolinšek iz Slovenije.

Konferenco je vodil sedanji predsednik Prosilve prof. dr. dr. h. c. Jean Phillippe Schütz iz Švice, ki je imel uvodno predavanje z naslovom Razvoj sonaravnega gospodarjenja z gozdovi in vloga Prosilve Evropa.

Strokovna predavanja so pripravili:

- prof. dr. Jürgen Bauhus iz univerze v Freiburgu: Znanost za podporo sonaravnega gospodarjenja z gozdovi;

- Franz Sales Fröhlich iz Nemčije: Dobra praksa sonaravnega gospodarjenja z gozdovi in izzivi za znanost;
- prof. dr. J. Bo Larsen, KVL Danska: Sonaravno gospodarjenje z gozdovi, izobraževanje in odnosi z javnostjo;
- Thomas Marghescu, IUCN Bruselj: Stanje trajnostne rabe gozdov in povezovanje znanosti in izobraževanja;
- Andrej Breznikar: Napotki za razpravo in delavnico, (ki je sledila predavanjem).

Naslednja dva dneva sta bila namenjena ekskurzijam po Sloveniji. Ena od njih je potekala v Pahernikovih gozdovih pod vodstvom Maksa Suška.

Z mednarodno prireditvijo ob proslavi dvajsete obletnice Prosilve je slovensko gozdarstvo ponovno dobilo priznanje mednarodne strokovne javnosti za dolgoletno vrhunsko strokovno delo in sonaravno gospodarjenje s slovenskimi gozdovi.

Kot soustanovitelj Prosilve me posebej veseli, da so se ideje sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, ki jih propagira Prosilva, razširile po vsej Evropi in tudi na druge kontinente.

Delavnica Ženske in gozd

Mira Freidl

V letu 2009 je Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije v krajevni enoti Radlje ob Dravi pod mentorstvom doktorice Nevenke Bogataj (ACS) in v sodelovanju z go. Zdenko Jamnik in go. Jernejo Čoderl organiziral delavnico z naslovom „Ženske in gozd“. Delavnice se je udeležilo 15 lastnic gozda oz. kmetic, ki pomagajo opravljati dela v gozdu. Prisoten pa je bil tudi g. Tone Lesnik, vodja oddelka za stike z javnostjo na Centralni enoti ZGS v Ljubljani.

Po uvodnem spoznavanju je vsaka udeleženka predstavila kmetijo, s katere prihaja, in kako je sama udeležena pri gospodarjenju in delu z gozdom. Ugotovile smo, da gremo pomagat v gozd moškimi, nekaj kmetic pa zna uporabljati tudi motorno žago. Na gozd gledamo kot na vir dohodka, ki naj bi bil v osnovi namenjen za vlaganja v kmetijo. Žal pa ugotavljamo, da je včasih potrebno posekati drevesa tudi za vsakdanje preživetje. Tudi naravne ujme pogosto posegajo v gozdove, kar prinaša nižji dohodek, poleg tega pa ogromno dela in stroškov s sanacijo površin. Ugotavljamo, da pravilna nega gozda z naravnim pomlajevanjem prinaša največji prirast z najnižjimi stroški, prav tako pa je pomembna tudi raznolikost drevesnih vrst.

V torek, 24. novembra, smo se ponovno dobile (žal samo osem kmetic) in se podale iz Vuhreda na Pohorje v Pahernikove gozdove (551 hektarov) in k Sgermovi smreki. Pridružila se nam je tudi doktorica Nevenka Bogataj. Popeljale smo se na 1125 metrov nadmorske višine v Pahernikove gozdove k spominski plošči, posvečeni g. Franju Paherniku, ki je gospodaril z gozdovi 36 let (1905–1941) in je bil pionir sonaravnega gospodarjenja z gozdovi na našem področju. Ker pa njegova hči Vida Ribnikar ni imela otrok, je ustanovila Pahernikovo dobrodelno fundacijo, ki je namenjena za štipendiranje študentov gozdarstva in podiplomske študije. Gozdni kompleks je namenjen proučevanju gozda in v teh gozdovih se odvijajo ekskurzije. S Pahernikovo fundacijo upravlja upravni odbor, ki strokovno sodeluje z Biotehnično fakulteto, Gozdarskim inštitutom Slovenije, prav tako pa tudi s strokovnjaki

iz tujine (Švica, Nemčija, Avstrija). Pod vtisom novih znanj in čudovitega razgleda z vrha Pohorja smo se napotile nazaj proti dolini. Ustavile smo se pri spominskem obeležju avtorja Jirjia Kočice (spomenik družini) iz pohorskega marmorja, kjer starša povzdiguje otroka k nebu in mu namenjata višje cilje – ga darujeta. Naslednja postaja je kiparska stvaritev istega avtorja, ki označuje pot k Pahernikovi smreki, katera s svojo mogočnostjo in starostjo priča o času začetkov Pahernikovega gozdarskega dela. Sama smreka nas je dobredno očarala. Menim, da njena mogočnost vzame sapo vsakomur, saj smo ob njenih koreninah delovale kot palčice. Premer smreke je po zadnjih meritvah 133 cm, v višino meri 48 m, lesna masa pa po izračunih znaša 21 kubičnih metrov. Nato smo se ustavile še pri cerkvi sv. Bolfenka in si ogledale njeno notranjost.

Na območju nekdanje Pahernikove domačije

Pred njo stoji mogočna lipa, posajena leta 1648 v čast vestfalskega miru, v neposredni bližini pa je bolfenška šola, katero je prav tako dal postaviti Franjo Pahernik.

Nazadnje smo se ustavile še pri evropski lepotici Sgermovi smreki, ki se s svojimi 61,8 m vitka vzpenja v nebo in je uradno izmerjena najvišja smreka v Evropi. Debelina debla na panju znaša 113 cm, skupna lesna masa pa 30 kubičnih metrov. Zadnje meritve so bile opravljene leta 2006.

Na koncu smo se ustavile v Vuhredu, kjer nam je dr. Nevenka Bogataj predstavila izsledke raziskave „Ženske in gozd“. Rezultati so bili kar presenetljivi. V Sloveniji je ca. 300.000 lastnikov gozdov. Od tega je 43 % lastnic žensk, 38 % lastnikov moških, ostalih 19 % pa so solastništva. Raziskava je pokazala, da so ženske zelo dobre organizatorke in da znajo ceniti gozd. Gospa Nevenka je podala tudi primerjavo z izsledki podobne raziskave na severu Evrope, na Švedskem, ki kažejo podobne, če že ne enake rezultate.

Za nami je bil prijeten dan, poln vtisov in tudi novih spoznanj.

Delavnica za lastnike gozdov iz nege in varstva mladega gozda

Primož Areh, dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Primož Areh

Gozdovi, ponos koroškega kmeta. Pokrivajo skoraj dve tretjini koroške pokrajine. Čistijo vodo in zrak, so življenjski prostor številnim živalim, skrbijo za našo klimo, omogočajo rekreacijo in pouk mladini, dajejo gozdne plodove in nazadnje les in življenjski prostor podeželskemu prebivalstvu. Velik del koroških

Po dobrodošlici in krajšem klepetu smo predstavili osnove Zakona o gozdovih, vlogo javne gozdarske službe, vloge in funkcije gozdov, pomembnost nege gozdov, vrednotenje sortimentov in sodelovanje manjših lastnikov na trgu sortimentov. Drugi sklop predavanj smo nadaljevali z osnovnimi načeli ciljev, s principi gozdnogojitvenega načrtovanja, stopnjami v razvoju gozda in posameznimi ukrepi po razvojnih fazah. Na to temo smo si ogledali tudi krajši film. Po krajši strokovni razpravi smo nadaljevali s tretjim sklopom predavanj o varstvu gozdov. Tudi tokrat se je razvila konstruktivna razprava, ki pa smo jo morali žal prekiniti zaradi časovne stiske. Po manjši zakuski smo delavnico nadaljevali v domačem gozdu, kjer nam je gospodar podal nekaj informacij o njihovi kmetiji. Delavnico smo končali s krajšim sprehodom po gozdu in z ogledom posameznih ukrepov.

Gasilska slika udeležencev delavnice

gozdov je v zasebni lasti in ravno v teh gozdovih se križajo interesi države in lastnikov gozdov. Eno izmed osnovnih vodil Zakona o gozdovih Slovenije je aktivno sodelovanje javne gozdarske službe z lastniki gozdov pri določanju ciljev in vseh potrebnih ukrepov za doseganje ciljev v gozdovih, ki so v zasebni lasti. Za doseganje rezultatov in ciljev na tem področju so potrebna določena znanja in izkušnje, ki jih lahko pridobimo z obiskom delavnic in seminarjev.

Mislinski gozdarji smo 24. novembra 2009 za lastnike gozdov v občini Mislinja, s področja Razborce in Male Mislinje, organizirali delavnico na temo „Nega in varstvo mladega gozda“. Delavnica je potekala v prijetnem okolju domačije Gril, kjer sta gospodar Stanislav in gospodinja Angela s svojimi dobrotami in prisrčnostjo prav prijetno poskrbela za nas. Seminar sva vodila vodja KE Mislinja Mirko Cehner in revirni gozdar Primož Areh.

Udeleženci delavnice so se podali v gozd

Po krajši analizi delavnice smo bili gozdarji in lastniki gozdov enotnega mnenja, da je takšna oblika sodelovanja nujno potrebna. Pridobili smo si nova ali pa obnovili stara znanja in starejši so na mlajše prenesli svoje izkušnje. Vsi pa smo se strinjali, da je tudi v bodoče potrebno z gozdovi gospodariti načrtno in z ljubeznijo, kar pa je zapisano že v duši koroškega „pavra“!

Podelitev priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozdov v letu 2009

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Borut Debevc

Slovenija je tretja najbolj gozdnata država v evropskem prostoru, z gozdom je poraslih več kot 60 % njene površine. Med najbolj gozdnatimi območji Slovenije je tudi gozdnogospodarsko območje Slovenj Gradec, v katerem so vsi gozdovi koroške regije. Slovenski gozdovi so raznoliki in dobro negovani. So rezultat več kot polstoletnega strokovno načrtovanega dela slovenske gozdarske stroke. Upoštevanje reliefnih, rastiščnih, klimatskih in drugih naravnih pestrosti, predvsem pa raznolikosti in pomembnosti funkcij gozda, je osnova za uspešno sonaravno in na dolgi rok načrtovano gospodarjenje z gozdnim prostorom.

Javna gozdarska služba usmerja gospodarjenje z gozdovi skupaj z lastniki gozdov. V Sloveniji je več kot 300 000 lastnikov in solastnikov gozdov, v slovenjegraški območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije več kot 5 000. Med njimi je veliko skrbnih lastnikov gozdov, ki si zaslužijo javno priznanje. Zato Zavod za gozdove Slovenije že od leta 1999 v vseh štirinajstih območnih enotah izbira najbolj skrbne lastnike gozdov. Vsako leto dobi priznanje po en lastnik gozda iz območne enote. Izbrani so po kriterijih Zavoda za gozdove Slovenije za najbolj skrbnega lastnika v tekočem letu. Namen priznanj je poudariti pomen skrbnega gospodarjenja z gozdom.

Javna gozdarska služba usmerja gospodarjenje z gozdovi, realizacija pa je odvisna predvsem od lastnikov gozdov. Pomembno je širiti zgled dobrih lastnikov gozdov po naši domovini in si prizadevati, da jih bo zmeraj več. V Sloveniji je kar 43 % lastnic gozdov, 38 % je lastnikov. V desetih letih je bilo med 154 izbranimi območnimi najbolj skrbnimi lastniki gozdov 6 žensk. Letošnjo družino najbolj skrbnih lastnikov je popestrila ena predstavnic žensk – Simona Šiftar iz OE Murska Sobota.

Najbolj skrbni lastniki gozdov v letu 2009

Letošnja slavnostna podelitev priznanj 14 območnim najbolj skrbnim lastnikom in lastnici gozdov je potekala 3. decembra 2009 v Kosovelovem domu v Sežani. Udeležencem slavlja so bili vsi prejemniki priznanj predstavljeni v pisnih utemeljitvah, v katerih so bile poudarjene vrednote dobrega gospodarjenja z gozdom. Vsi letošnji najbolj skrbni lastniki so tesno povezani z gozdom in vsestransko skrbijo zanj.

Najbolj skrbnemu lastniku gozda v OE Slovenj Gradec je podelil priznanje direktor ZGS Jošt Jakša

Vsako leto gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije Območne enote Slovenj Gradec glede na podane kriterije najprej izberejo najbolj skrbnega lastnika gozda v krajevni enoti. Iz skupine šestih najbolj skrbnih lastnikov posameznih krajevnih enot komisija izbere najbolj skrbnega lastnika leta. Koroški gozdarji so prepričani, da so vseh treh koroških dolinah zelo prizadevni lastniki gozdov. Vsako leto je za najbolj skrbnega lastnika gozda izbranec iz druge krajevnice enote. V krajevnih enotah Območne enote Slovenj Gradec so bili za najbolj skrbne lastnike gozdov v letu 2009 izbrani:

KE Mislinja: Herman Hrustel, p. d. Hrustel, Kozjak;
KE Slovenj Gradec: Robert Kac, p. d. Jurij, Slovenj Gradec;
KE Dravograd: Anica in Franjo Grešovnik, p. d. Apačnik, Sv. Danijel;
KE Prevalje: Pavel Gerdej, p. d. Gerdej, Dolga Brda pri Prevaljah;
KE Črna: Franc Knez, p. d. Cvelber, Črna na Koroškem;
KE Radlje: Maks Sušek, zastopnik Pahernikove gozdne posesti in upravitelj Pahernikovega sklada v ustanavljanju iz Radelj ob Dravi.

Letošnji najbolj skrbni lastnik gozda v Območni enoti Slovenj Gradec je Pavel Gerdej z Dolgih Brd. V sosednjih območnih enotah so bili za najbolj skrbne lastnike gozdov v letu 2009 izbrani: v OE Maribor Nikodem Hribernik iz Breznega, v OE Nazarje Andrej Glušič iz Rečice ob Savinji in v OE Celje Dejan Zorko iz Praperč na Vranskem. Pavlu Gerdeju in ostalim najbolj prizadevnim lastnikom gozdov želimo še veliko let skrbnega gospodarjenja z gozdom in strokovnega sodelovanja z javno gozdarsko službo. In kakšna je bila utemeljitev gozdarjev ZGS OE Slovenj Gradec za izbor letošnjega najbolj skrbnega lastnika gozda v območju Pavla Gerdeja?

Pavel Gerdej je gospodar na kmetiji Gerdej – to je tudi domače ime – na Dolgih Brdih. S kmetije je lep razgled na Peco in Uršljo goro. Na kmetiji gospodari z ženo Bernardo, vzgojila in do kruha spravila sta sinova Pavla in Andreja. Pavle je poštar, Andrej je zaposlen v železarni. Gerdejeva kmetija je velika 48 ha, gozda je 34 ha. Poleg gozda je vir dohodkov na kmetiji še vzreja bikov. Letošnji najbolj skrbni lastnik gozda ima veselje do dela v gozdu že od mladih nog. Prvo znanje in izkušnje o delu v gozdu mu je vcepil že

oče, nekaj znanja je pridobil v kmetijski šoli. Leta 1980 se je izobraževal na tečaju o gozdnem delu v Radljah, kjer se je izučil gojitvenih in sekaških veščin. Izobraževanje so za kmečke fante organizirali gozdarji takratnega združenega podjetja gozdarjev in lesarjev Lesna Slovenj Gradec. V gozdu opravi vsa dela sam ob pomoči sinov. Pri sečnji takoj izvede popolni sečni red, saj se zaveda, kakšno škodo lahko povzročijo v gozdu lubadarji. Dobro sodeluje z revirnim gozdarjem Franjem Šternom. Aktivno je prisoten pri izdelavi gozdnogojitvenih načrtov. Z nego pospešuje vitalnost listavcev, predvsem pestro zastopanost drevesnih vrst. V Gerdejevem gozdu raste v manjših šopih tudi pravi kostanj. Gozdne prometnice vzdržuje sam. Pri Gerdeju gozdarji KE Prevalje organizirajo in izvajajo izobraževanja lastnikov gozdov

Od leve Jošt Jakša, Pavel Gerdej, Tone Lesnik

iz področja gozdne tehnike in gojenja in varstva gozdov. Pavel že vrsto let sodeluje s Kmetijsko gozdarsko zadruzo, kateri najraje proda les. To je storil tudi, ko je kupoval nov traktor. Pavel ni samo dober gozdar, je tudi dober poznavalec gozdnih živali. Je lovec in član Lovske družine Jamnica. Človek, ki ima rad gozd, je tudi kulturno navdahnjen. Gerdejev Pavle ima posluš za stare običaje. Je vodja mežiških strelcev z možnarji, kateri popestrijo marsikatero prireditve v domačem kraju in drugod.

Za njegov skrben odnos do gozda in aktivno sodelovanje z javno gozdarsko službo mu čestitamo in mu želimo še veliko uspehov in užitkov pri gospodarjenju v gozdu!

Informativni gozdarski storži v novembru

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Minil je enajsti mesec v gregorijanskem koledarju. Slovensko ime za november je listopad. V prvi tretjini novembra je bilo predvsem oblačno vreme z vložki dežja v nižinskih predelih, nad 1000 m je sneg pobelil vrhove. 3. novembra smo imeli snežene ure v nižini. 5. novembra je snežilo nad nadmorsko višino 700 m. V višjih predelih je zapadlo 20 cm in več snega. Višje je snežilo še 9. in 11. novembra, vendar v malih količinah. Jakost padavin je bila slaba, več kot pol dneva je Korošče mokrilo 2., 3., 4., 8. in 9. novembra. Deževno mokri so bili tudi

Tonetov bivak na Uršljah gori

zadnji štiri dnevi v novembru. Padavine so bile rahle. 29. novembra je močne nalive med 23.30 in 24.00 uro v Mežiški dolini in drugih predelih koroške regije spremljalo grmenje. Druga tretjina novembra je bila lepa. Prevladovalo je jasno in delno jasno vreme z jutranjo nižinsko oblačnostjo ali meglo. Imeli smo tudi toplotni obrat ali inverzijo. Zadnja tretjina novembra je bila oblačna v prvi polovici, zadnji štiri dnevi so bili tudi deževni. **27., 28. in 29. novembra je v višjih predelih pihal močnejši veter, ki je otrešel iglice z macesnov, pa tudi predlanske storže.** Najnižje novembrske temperature so bile med -4 in 10 °C,

V mesecu novembru smo bili gozdarji javne gozdarske službe birokratsko aktivni, velik del delovnega časa pa so mnogi porabili tudi na terenu. Zaključevali so zadnje prevzeme opravljenih gojitvenih in varstvenih del. **Na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so bili pravočasno poslani zahtevki zadnjih obračunov prevzetih del v zasebnih gozdovih. Lastnikom gozdov bodo izplačane spodbude za izvedena dela glede na razpoložljivo količino denarja še v letošnjem letu.** Mesec november je bil tudi mesec kontrol (interni kontrolni pregledi vlaganj v gozdove, kontrolni pregledi izvedenih gojitvenih in varstvenih del gozdarskega inšpektorja po krajevnih enotah, kontrole izvedenih del na novogradnjah vlak in gozdnih cest, sofinanciranih iz Programa razvoja podeželja, itd.).

Zapredkarice na Riflovemu vrhu pri Prevaljah v razvojni stopnji ličink počivajo 10 in več cm globoko v zemlji. Gozdarji pa se temeljito pripravljamo na njihovo »prebuditev«
 konec marca ali v aprilu naslednje leto. Že v novembru smo pripravljali akcijski načrt za obvladovanje zapredkaric z vsemi možnimi scenariji. Najbolj pomembno je, da ugotovimo dejansko površino, kje se nahajajo zapredkarice. 12. novembra sva revirni gozdar Franjo Štern in avtor Storžev v manj poškodovani coni (Žomanovo) na Riflovemu vrhu izvedla izkop in štetje ličink zapredkaric na ploskvi 1 m x 1 m x 0,20 m. V tej ploskvi sta naštel 121 ličink (preračunano na 1 ha 121 000 ličink). Z izkopavanjem so nadaljevali 26. novembra 2009 revirna gozdarja Franjo Štern, Luka Zajec in tehnični sodelavec Zvone Pečovnik. Ugotovili so, da so zapredkarice v velikem številu prisotne tudi izven v juliju določenih površin.

20. novembra 2009 smo se ponovno sestali na Prevaljah vodja službe za varstvo gozdov v Zavodu za gozdove Marija Kolšek, namestnik vodje OE Slovenj Gradec Branko Gradišnik, vodja KE Prevalje Janko Mikeln, revirna gozdarja Franjo Štern, Luka Zajec in vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov Gorazd Mlinšek. Na podlagi dejanske prisotnosti ličink zapredkaric s pomočjo izkopa in štetja smo določili dejansko površino, kjer bo potrebno spomladi naslednje leto pravočasno preventivno ukrepati. Odločili smo se, da nadaljujemo s štetjem.

Gozdarski inšpektor Drago Križan me je obvestil o pojavu gosenic na Mislinjskem Pohorju v višinskem pasu od 1200 m do 1300 m nadmorske višine. Pozoren je postal na prepredene nitke med smrekovimi krošnjami. Na krošnjah ni bilo zapredkov. Njegovo obvestilo so dopolnili

Sprehajalci

tudi sodelavci, ki so bili 20. novembra 2009 v družbi gozdarskega inšpektorja na Pohorju. O pojavu gosenic sem obvestil tudi dr. Majo Jurc, profesorico entomologije na Biotehnični fakulteti. Na osnovi ustnega sporočila predvideva, da bi male gosenice lahko bili zmrzlikarji. Točna določitev žuželke je možna samo s pomočjo gosenic, ki so se zarile v zemljo. Gosenice so velike 2 do 3 mm. Potrebno je nadaljnje opazovanje in proučevanje.

20. novembra 2009 so se v prostorih KE Črna v Črni na Koroškem sestali načrtovalci odseka za gozdnogospodarsko načrtovanje, terenski gozdarji KE Črna in strokovnjaki Zavoda za varstvo narave (OE Maribor). Tema sestanka je bil pregled naravovarstvenih smernic v gozdnogospodarski enoti Mežica (GGE Mežica). V GGE Mežica so načrtovalci izvajali popis vseh gozdov v tej enoti. **Popis stanja gozdov in preteklega gospodarjenja je osnova za načrtovana dela za naslednjih deset let (Gozdnogospodarski načrt GGE Mežica za obdobje 2010-2019).**

24. novembra 2009 je bilo živahno v prostorih KE Radlje v Radljah ob Dravi. Jerneja Čoderl in Zdenka Jamnik (obe iz KE Radlje) sta organizirali delavnico za lastnice gozdov, ki so sodelovale na podobni delavnici že lansko leto. Delavnico je vodila dr. Nevenka Bogataj (Andragoški center). Po teoretičnem delu so se udeležence odpravile v Pahernikove gozdove v Hudi kot in k Sgermu. Kako je potekala delavnica, si lahko preberete v tej številki Viharnika.

Nagradni natečaj za najboljšo sliko

Ana Mager

Zveza kmetov Slovenije je v mesecu septembru razpisala natečaj za najboljšo sliko in fotografijo. Naslov natečaja je bil »Kmečka hiša«, udeležile pa so se ga lahko le članice društev, ki so včlanjena v Zvezo kmetov Slovenije.

Na natečaj sta poslali svoje slike dve članici Društva kmetov Mežiške doline, in sicer Anita Štriker sliko Janeževe hiše in Slavica Nepečnik sliko Kvasnikove hiše. Risbe so morale biti poslane na formatu A5 do 30. septembra na naslov Zveze kmetov Slovenije.

Nagrajena dela so bila razglašena ob izboru kmetice leta v Zagorju ob Savi. To je bilo 16. oktobra, ob praznovanju svetovnega dneva kmetov, ki je bil dan pred tem. Slovesna proglašitev kmetice leta je bila v dvorani delavskega doma, kjer bila tudi razstava vseh slik in fotografij, ki so jih članice društev poslane.

Vseh del je bilo 23. Risba Slavice je bila izbrana in nagrajena s tretjim mestom. Članice Društva kmetov Mežiške doline uspešno sodelujejo na različnih tekmovanjih po Sloveniji in povsod prijemajo priznanja.

Koroška hiša - Janeževa

Anita Štriker

Kvasnikova hiša

Slavica Nepečnik

Gospodinje s turističnih kmetij na 56. gostinsko-turističnem zboru

Danica Onuk

Foto: Danica Onuk

Letošnji, 56. gostinsko-turistični zbor Slovenije se je odvijal od 20. do 22. oktobra v Mariboru, v kompleksu hotelov Habakuk in Arena pod Pohorjem. Med 22 tekmovalnimi kategorijami za zaposlene v gostinstvu in turizmu je zunaj omenjenih kategorij potekalo tudi tekmovanje gospodinje s turističnih kmetij. Gospodinje so tekmovalce v pripravi krompirjevega testa in izdelkov iz njega – krompirjevih svaljkov in češpljevih cmokov, strokovna komisija pa je ocenjevala tudi pogrinjke, ki so jih morale pripraviti tekmovalke. Vse so se trudile po najboljših močeh in skušale pripraviti za območje, od koder so prihajale, kar najizvirnejšo jed. K tekmovanju se je letos prijavilo 11 nosilcev turistične dejavnosti na kmetijah, med njimi tudi Danica Peter s turistične kmetije Reht iz Podkrajja pri Mežici. Na koncu so tekmovalke prejele priznanja in medalje. Zlato medaljo si je letos prislužila Marija – Muca Kiraly iz Čentibe v Prekmurju.

Izdelava svaljkov

Pogrinjek Danice Peter

Bliža se božični čas

Janez Bauer

Vse bolj hladno je, pa tudi vse lepše. Vrhovi so se odeli v belo odejo, čebele imajo svoj zaslužen spanec, tukaj je adventni čas. V preteklih časih so pripisovali čebelam in medu velik

pomen. V starogrški religiji je bila čebela simbol duše. Zaradi medu in žela velja čebela za Kristusov emblem: na eni strani milina in usmiljenje, na drugi strani Kristus sodnik izvaja pravico.

V Svetem pismu je med omenjen kar na 60 mestih. Tako v drugi Mojzesovi knjigi obljublja Bog svojemu ljudstvu, da ga bo rešil iz rok Egipčanov in ga popeljal tja, kjer se cedita med in mleko. V tretji Mojzesovi knjigi se določa, da se je prvi pridelek medu daroval Gospodu.

Obstajajo dokazi, da sta se pri svetem krstu uporabljala med in mleko. To uporabljajo ponekod še danes. Po zgodnjekrščanski legendi je dobila čebela ob zapustitvi raja poseben blagoslov. Vosek so imeli za deviški pridelek in simbol Kristusovega telesa. Zaradi tega se tudi prižigajo voščene sveče pri cerkvenih obredih.

Po verovanju naj bi med nastal iz jutranje rose in rdečila zarje kot darilo bogov, ki ga razlijejo po cvetju, kjer ga potem nabirajo čebele. Zaradi prijetnega okusa je med priljubljena jed, ki jo uživajo bogovi in pokojniki. Zato je obvezna jed za zadušnice. Z medom premažejo pogačo in prelijejo obredno jed, ki jo ob obredu pri čaščenju pokojnika zaužijejo vsi prisotni nad grobom. To so poznali že Grki in drugi starejši narodi, ki so prinašali med v žrtvene namene.

Med se je na božični večer, ko ga skupaj z orehi postavijo na mizo, da bi počastili mrtve. Z medom se prelije pogača, ki jo spečejo za porodnico, je pa tudi obredna jed pri ženitovanjskih šegah. Ste kdaj pomislili, zakaj imajo mladoporočenci medeni mesec? V severni Franciji je bil običaj, da so mladoporočencema ob poroki darovali med in mleko, ki sta ju morala pojesti v prvem mesecu skupnega življenja. Od tod se je obdržal tudi pregovor, da gresta mladoporočenca na medene tedne.

Pa srečno in medeno novo leto!

Čebelarji Mislinjske doline so posadili lipo

Janez Bauer

Poznojesenska sobota je bila. Doline in kotanje je pokrivala megla, v Mislinji pa je jasno nebo napovedovalo lep dan. Kar naenkrat se je v središču Mislinje zaslislalo ubrano igranje harmonike.

Čebelarji Mislinjske doline, ki letos praznujejo 90 let svojega društva, so se odločili, da v čast te obletnice posadijo lipo v središču Mislinje in Slovenji Gradca. V sončnem sobotnem jutru, se jih je ob igranju harmonike zbralo kar nekaj. Seveda je bil prisoten tudi župan občine Mislinja, g. Viktor Robnik, pa predsednik Čebelarskega društva g. Janez Bauer, ni manjkal niti nov prapor, ki so ga razvili ob 90-letnici. Nosil ga je praporščak g. Jože Perše. Jamo kopali in sadili so prav vsi,

tudi župan in predsednik društva, najbolj zaslužna za to saditev pa sta g. Alojz Krenker in g. Jure Tasič, ki sta ob lipi postavila tudi spominsko tablo. Jure Tasič je bil imenovan za skrbnika lipe in ob njej se je svečano zavezal, da bodo naše slovenske čebele, kranjske sivke, vedno lahko nabirale med na njej.

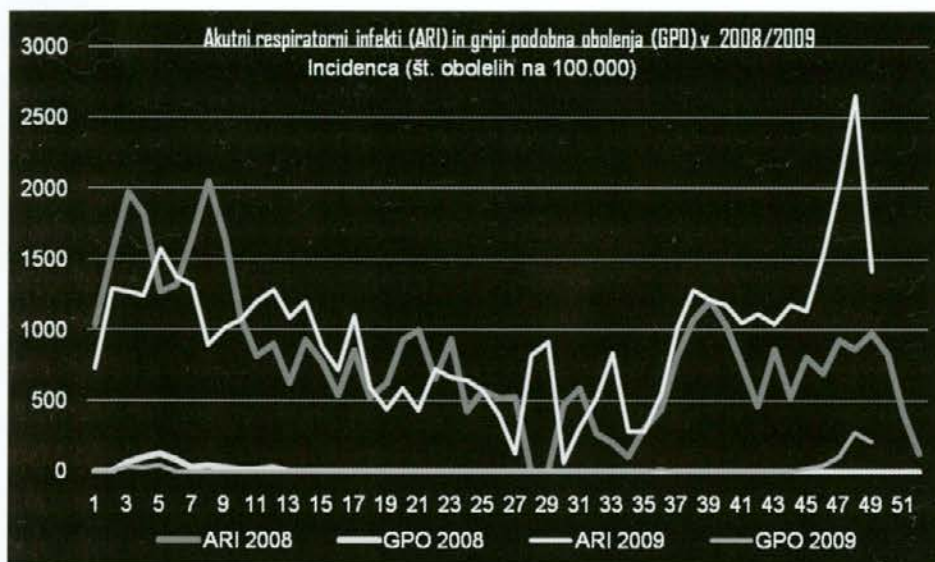
Nova gripa na Koroškem

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

ZZV Ravne na vzorcu populacije s pomočjo mreže ambulant osnovnega zdravstva spremlja pojav gripe oz. gripi podobnih obolenj (GPO) in akutnih respiratornih infektov (ARI). Tedensko poročanje nam omogoča oceno stanja za posamezne tedne (razvidno iz grafa).

V 48. tednu smo zaznali izrazit porast obeh pojavov: incidenčna stopnja GPO je bila 272/100.000 prebivalcev, ARI pa 2657/100.000 prebivalcev. V 49. tednu pa smo že zabeležili upadanje teh obolenj: incidenčna stopnja GPO je bila 212/100.000 prebivalcev, ARI pa 1419/100.000 prebivalcev.

Večja stopnja obolevnosti se še vedno kaže pri predšolskih otrocih, najnižja pa, kot prejšnje tedne, pri najstarejši skupini, ki jo spremljamo, in sicer pri starejših od 65 let.

K oceni stanja v zvezi s pojavom pandemske gripe in drugih respiratornih obolenj nam pripomorejo dodatni viri, ki nam jih po dogovoru posredujejo tudi Splošna bolnišnica Slovenj Gradec (SB SG), institucije, kot so domovi za domsko/institucionalno varstvo, šole, vrtci ...

Po podatkih, ki smo jih prejeli konec 49. tedna, je bilo v času od 5. 11. 2009 do 5. 12. 2009 v SB SG v zvezi s pandemsko gripo obravnavanih 192 pacientov, od tega jih je bilo hospitaliziranih 147, virološko potrjenih 90, umrla pa sta dva obolela.

Do 49. tedna smo v 12 šolah in vrtcih na Koroškem zabeležili izbruh ARI in GPO, prav tako smo obravnavali izbruh med člani športnega kluba in v instituciji domskega varstva. Na osnovi znanih podatkov ocenjujemo, da se je pojav epidemije gripe prehodno zmanjšal. Ker je še vedno večina populacije občutljiva na okužbo z virusom, pričakujemo nadaljevanje epidemije. Na Koroškem bomo počasi dosegli 10 % precepljenost populacije. Cepimo v cepilnih centrih, ki delujejo v zdravstvenih domovih in na ZZV Ravne, za lastne potrebe pa tudi v SB SG.

Stranski/neželeni učinki po cepljenju, ki smo jih zaznali, so bili večinoma lokalni: od rdečine, bolečine do otekline na mestu vboda. Pri posameznikih so se za dan ali dva pojavili tudi znaki, kot so: temperatura, mraženje, glavobol, bolečine v mišicah, utrujenost in splošno slabo počutje. Zelo redko smo neposredno po cepljenju zaznali stanje tesnobe, ki ga je spremljal povišan krvni tlak.

Glede na pričakovane nove vale pandemije svetujemo vsem, ki se še niso cepili, predvsem pa najbolj občutljivim skupinam za hujši potek bolezni (nosečnicam, mlajšim otrokom in kroničnim bolnikom), da se čim prej odločijo za cepljenje.

Stop virusom in bakterijam Oljčni listi

Ida Robnik

Za lajšanje težav pri gripi in prehladu ter za zniževanje visokega krvnega tlaka in krvnega sladkorja.

List oljke skriva v sebi številne zdravilne snovi. S posušenimi listi oljke na naraven način krepimo telo v borbi z bakterijami, ki povzročajo vnetja dihalnih poti, jeter, sečil in prebavil. Z njimi se borimo proti virusom, glivicam in kvasovkam.

Splošno znano je, da je mediteranska kuhinja, ki od maščob uporablja izključno oljčno olje, med najbolj zdravimi na svetu. Ljudje v državah, kjer ga porabijo največ, pa so med najbolj zdravimi in z najdaljšo življenjsko dobo.

TERAPEVTSKI UČINKI: oljčni listi delujejo antiseptično pri raznih oblikah bakterijskih in virusnih okužb. Lajšajo simptome pri prehladu in gripi. Prav tako pomagajo pri zniževanju telesne temperature. Oljčni list je zelo močan antioksidant, ki pomaga telesu pri boju s prostimi radikali. Antioksidanti pomagajo pri zmanjševanju celičnih poškodb, ki jih povzročajo prosti radikali, in pri težavah z glivicami.

Pripravek je v obliki kapsul. Vsaka 250 mg kapsula vsebuje izvlečke posušenega oljčnega lista (*olea europea*). Oljčni listi so koristni za povečanje odpornosti pri prehladih in pri ponavljajočih se infekcijah.

PREDNOST OLJČNIH LISTOV:

- z oralnim zaužitjem preidejo v celico in takoj zaustavijo razmnoževanje bakterij, vsebujejo 8 % oleuropeina in so močan antioksidant
- ne vsebujejo glutena, škroba, konzervansov in mlečnih derivatov

Na voljo v vseh lekarnah, specializiranih prodajalnah in Sanolaborju brez recepta. O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali farmacevtom.

T. 041 790 404
www.algena.si

Motnje spanja

Metka Marković, dr. med., spec. spl. med.

Spanje je pomemben in dinamičen fiziološki proces, ki ima vlogo počitka in osvežitve telesa.

Spanje ima značilen vzorec, sestavljen iz več ciklov (35), ti pa so sestavljeni iz več obdobij.

Obdobja spanja

Ne REM:

- dremež,
- lahno,
- globoko,
- najgloblje spanje.

REM spanje nastopi po 60–90 minutah, obsega le 20–25 % celotnega spanja.

Značilnosti REM spanja so: nepravilno, hitro in plitvo dihanje, naraščanje srčnega utripa in krvnega tlaka. Možganska aktivnost je primerljiva z budnostjo.

Glavne mišične skupine so neaktivne (v tej fazi ni možna hoja). Ob motnjah v tej fazi se lahko pokažejo halucinacije in paralize.

Koliko spanja potrebujemo:

- novorojenčki: 16 ur,
- dojenčki (6 mesecev–3 leta): 10–14 ur,
- otroci: 9–12 ur,
- mladostniki: 9 ur,
- odrasli: 7–8 ur,
- starostniki verjetno isto kot odrasli.

Motnje spanja:

- **motnje dihanja v spanju** ali nočne apneje (najmanj 10-sekundne prekinitve spanja);
- **hipersomnija** – prekomerna dnevna zaspanost pri normalnem nočnem spanju, ko je oseba nezmožna ostati podnevi budna (med branjem v sedečem položaju, med gledanjem televizije, med pasivnim sedenjem na javnem mestu, kot sopotnik med vožnjo, v sedečem položaju med pogovorom s sogovornikom, med popoldanskim počitkom leže v postelji ali na kavču, sede po obroku brez alkohola, kot voznik avtomobila, ki se za nekaj trenutkov ustavi zaradi gneče);
- **motnje cirkadianega ritma** so motnje spanja glede na 24-urni ritem:
 - prehitvanje ritma,
 - zaostajanje ritma,
 - ne-24-urni ritem,
 - lahko ga povzročajo spremembe v okolju,
 - čezoceanski leti,
 - izmensko delo;

- **parasomnije** – med spanjem se dogajajo nezaželeni dogodki (nočne more) ali pa se kažejo kot obdobja budnosti med spanjem (hoja v spanju, govor v spanju, motnje vedenja).

Motnje gibanja v spanju se lahko kažejo kot periodični gibi udov ali kot sindrom nemirnih nog. Drugi simptomi, ki so lahko zelo neprijetni in vzbujajo grozo, so:

- halucinacije ob uspavanju ali prebujanju,
- paraliza ob uspavanju ali prebujanju.

Nespečnost:

- težave ob uspavanju,
 - prebujanje med spanjem (bolečine, odvajanje vode, vzroki v okolju – jok, nega, smrčanje),
 - zgodnje jutranje zburjenje (pri depresiji),
 - rahel neosvežujoč spanec.
- Najpogosteje je pogojena zaradi zunanjih dogodkov ali stresov pri osebah, ki sicer niso imele motenj spanja. Traja lahko več tednov, značilno je, da bolj se oseba trudi zaspiti, bolj je vznemirjena. V drugem okolju ponavadi ta motnja izzveni. Nespečnost se pogosteje pojavlja v starosti, po 65. letu je nespečnih 25 % moških in 40 % žensk.

Nespečnost se pogosto pojavlja pri telesnih boleznih:

- bionevroloških sindrom nemirnih nog,
- boleznih, ki povzročajo bolečino (rak, osteomuskularne bolezni, degenerativna obolenja),
- boleznih dihal – KOPB; astma, sindrom obstruktivne apneje,
- boleznih prebavil – refluxni ezofagitis, driska,
- kardiovaskularne bolezni – ishemija, srčno popuščanje,
- endokrine – bolezni ščitnice,
- odpoved ledvic.

Pri duševnih motnjah prihaja do nespečnosti oz. motenj spanja predvsem pri depresiji, anksioznih motnjah, shizofreniji, motnji odvisnosti od alkohola in demenci.

Zdravila, ki poslabšajo spanje:

- nesteroidni antirevmatiki: naklofen, voltaren, ketonal ...,
- steroidi,
- neselektivni beta blokatorji,
- nekatera zdravila za zdravljenje depresije in duševnih motenj,
- litij,
- kot odtegnitveni učinek pomirjeval: lexaurina, apaurina, helexa, xanaxa.

Zdravljenje nespečnosti

Pomembna je higiena spanja, zato upoštevajte nasvete za kakovosten spanec in preganjanje dnevne utrujenosti:

- redna telesna vadba popoldan ali zgodaj zvečer olajša uspavanje,
- izogibajte se obilnejših in težkih obrokov hrane in pitju kave, pravega čaja, napitkov z veliko vitamina-C in alkoholnih pijač zvečer, omejite ali prekinite kajenje,
- postelja naj bo namenjena spanju in spolnosti, ne pa gledanju televizije, delu,
- hodite spat in vstajajte zmeraj ob isti uri, tudi ob koncu tedna in praznikih,
- opustite opoldanski dremež,
- ko ste utrujeni, pojdite v posteljo,
- spalnica naj bo dobro prezračena, temna, mirna in ne pretopla,
- če ne morete spati, je najbolje, da vstanete in počnete kaj drugega: berite, poslušajte glasbo, popijte kamilični čaj ali mleko, dokler ne začutite utrujenosti,
- pol ure pred spanjem počnite kaj sproščujočega, kot je meditacija, branje, miren sprehod,
- čez dan bodite čim bolj aktivni, čim več na soncu, svežem zraku,
- ne glejte na uro, če ne morete zaspiti,
- pred spanjem si omislite uspavalni ritual in ga izvajajte vsak večer,
- zbudite se dovolj zgodaj za jutranja opravila, osebno higieno, zajtrk, ne vstajajte zadnjo minuto,
- načrtujte kaj lepega za naslednji dan in pojdite spat s pozitivnimi pričakovanji.

Zdravila:

- ginko biloba – bilobil (širi žile, izboljša prekrvavitev možganov),
- hipnotiki – samo za krajši čas in za posebna stanja, ker povzročajo razvoj odvisnosti in delno delujejo še čez dan,
- melatonin,
- antidepressivi, antipsihotiki.

Jubilant Anton Konečnik

Milena Tretjak, inž. rač. in inž. kmet.

4. 12. je Anton praznoval 90. rojstni dan. Anton, vsem poznan kot veliki ljubitelj konj, furman od mladih let ter vzoren rejec, se je rodil v številčni družini leta 1919 pri Škofu na Gradišču. Imel je dva brata in štiri sestre.

Leta 1941 je umrla očetova teta na kmetiji Dobrovnik na Selovcu nad Šentjanžem in čez dve leti je Anton, po izplačilu številnih dedičev, podedoval Dobrovnikovo kmetijo. A vojni časi in ljubezen do domače zemlje so tudi njega potegnili od domačega ognjišča. Tako je bil še istega leta prisilno mobiliziran v nemško vojsko, kjer se je pustil ujeti ruski armadi. Do 1. 7. 1944 je bil v taborišču v Kijevu, tam pa se je

Tudi njegovi pravnuki imajo radi konje

pridružil novo ustanovljeni 1. jugoslovanski brigadi, ki se je takrat formirala v Kolomni in je štela okrog 1300 članov. Skupaj so iz Rusije, preko Romunije, dva meseca in pol pešačili v Jugoslavijo in ob osvoboditvi Beograda že bili v Srbiji. Tam se je Anton boril na sremski fronti. 6. 4. 1945 je bil v Sremu ranjen in kar nekaj časa je preležal po bolnišnicah (Kruševac, Valjevo) ter se oktobra 1945 končno vrnil domov. Leta 1946 se je poročil z Vido in skupaj sta zagospodarila na Dobrovnikovi kmetiji. Zakon so obogatili štirje otroci, trije sinovi in nazadnje še hčerka.

Anton si je že v otroških letih svoj kruh služil s »furami« iz hribovskih gozdov do doline, svojega prvega konja je dobil pri 15 letih. Verjetno ga ni gozda po vsej Koroški in še mnogo dlje, v katerega se ni podal s svojo vprego, in nešteto je metrov lesa, ki jih je s konji zvozil na »flose«, kjer so nadaljevali svojo pot po Dravi. Čeprav so spomini na takratne čase lepi, so bili to vendarle težki časi. Ampak te težke čase je nekako omilil traktor, ki se je

Anton ob svojih konjih

na kmetiji znašel že leta 1969. Konji pa so bili in bodo vedno ostali njegova velika ljubezen. Kar nekaj je nevest in ženinov, ki jih je ponosno peljal k poroki, s konji se je udeleževal številnih prireditev, prevažal je Božičke, dedke Mraze in še mnoge, mnoge druge. Čeprav zadnja leta konje opazuje le na paši in v hlevu in le še tu in tam s kočije in voza, jim še vedno s krepkimi zamahi nakosi sočne trave, predvsem pa jih rad razveseli s kakšnim priboljškom. V njegovem hlevu za konje ni nikoli zmanjkalo prostora in še vedno je kot rejec globoko povezan z njimi.

Ob tako visokem jubileju Antonu želimo še veliko let in predvsem zdravja. Konjerejsko društvo Mislinjske doline pa mu želi še veliko rejskih užitkov.

Zlatoporočenca Jože in Justina Lenart

Po petdesetih letih prijetnega skupnega življenja sta Justina in Jože Lenart ponovno potrdila zakonsko zvezo 28. novembra 2009 na občinskem poročnem uradu in v cerkvi Stari trg. Justina Lenart, rojena Paradiž, se je rodila mami Justini in očetu Maksimiljanu na kmetiji Krasnik v Radušah pri Podgorju 2. avgusta 1939 kot tretja izmed štirih otrok. Jože Lenart se je rodil 28. februarja 1934 v številni družini na kmetiji Klančnik v

Radušah mami Zofiji in očetu Jožefu. Oba sta živela po svoje zdravo in lepo mladost, ki pa je prinesla tudi veliko ne tako prijaznih življenjskih preizkušenj. Njuna skupna življenjska pot se je začela pred petdesetimi leti, 29. novembra 1959, v Radušah, kjer sta se tudi spoznavala ob skupnem delu, največkrat na kmetiji Justine, saj je že zgodaj zgubila očeta in je bila pomoč sosedov iz vasi zelo dobrodošla. Kmalu po poroki sta povila prvega sina Jožeta, kasneje pa sta se jima v zakonu rodila še dva sinova, in sicer Mirko in Robert.

Jože je sprva delal na domači kmetiji Klančnik, kmalu po poroki pa sta si oba z ženo našla delo v tovarni in si poiskala začasni dom na kmetiji Mikej nad Pamečami. Po delu v tovarni sta rada poprijela za kmečka opravila na kmetiji, kjer sta stanovala, in tako so postali z družino Mikej dobri prijatelji. Kmalu sta si zgradila trden in topel dom v Radušah. Jože, po domače Pepl, je do upokojitve delal v Tovarni meril, Justina sprva v Lesni Pameče, kasneje pa na Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec. Poleg službe je skrbela za številno družino in vrt, medtem ko je Jože v popoldanskem času dodaten denar služil ob raznih priložnostnih delih. Rad se spominja, da skorajda ni opravila, ki ga ne bi znal opraviti, manjkal ni na nobenem »ruštu« novozgrajene hiše in pozimi na nobeni kolini v vasi in pri prijateljih. Pomagala sta tudi na kmetijah v vasi in tam učila svoje otroke domačih kmečkih opravil. Seveda je bila aktivna tudi Justina, ki ima še zdaj največ energije v 'Lenartovi vasi' v Radušah. Nekaj let je bila kuharica starotrškega župnika, še zdaj mu ob nedeljah večkrat kaj skuha, sicer pa skrbi za vrt in vsako leto vztrajno nabira borovnice. Tako še danes ni lačen noben otrok, vnuk ali obiskovalec, ki obiše njihov dom.

Življenje je bilo delovno, preprosto in toplo. Skupaj z otroki so se veselili vsake stvari. Redno so z družino in prijatelji odhajali na morje, izlete in tako tkali prijateljstva. Pa morda še ena posebnost iz njunega življenja; dedek se vozi z avtom, babica pa z motorjem. V času službovanja pri starotrškem župniku je bila prava atrakcija, ko se je vsako jutro pripeljala z motorjem v »farof«. No, seveda večkrat tudi skupaj sedeta v avto, takrat vozi Jože, ker Justa nima vozniškega dovoljenja. Jesen življenja preživljata v krogu sinov in petih vnukov, ki so si napravili gnezdo okrog njihovega doma in napravili že pravo Lenartovo vas v Radušah. Prav vnuki so jima v veliko veselje in kratek čas. Še na jesen življenja razvajata svoje velike otroke, snahe in vnuke s pridelki iz vrta in tudi iz hladilnika.

Zvonček želja

Bernarda Dretnik,
samostojna premoženjska svetovalka

**December je tu. Mesec pričakovanj!
Mesec, v katerem analiziramo
dogodke čez vse leto in si
postavljamo nove cilje.**

Ves svet je v zadnjem letu doživel izjemne spremembe, ki jih občutijo vse države, podjetja, dotaknile pa so se tudi nas samih. In kaj je razlog teh sprememb? V večini primerov želja po hitrem zaslužku, želja po oblasti in prevelike želje glede trošenja denarja. Kratkoročni cilji in interesi so prevladovali pred dolgoročnimi. Danes je stanje takšno, da države sveta rešujejo banke in podjetja na način, da se še dodatno zadolžujejo, in to velikokrat preko svojih zmožnosti. Učinki reševalnih paketov so minimalni. Skoraj celotno gospodarstvo je v krču in ne vemo, koliko časa bo ta krč še trajal. Želimo si, da čim krajši čas in da se bo vse spet kmalu vrnilo na svoje mesto. Pa se bo res? In kdaj? Svet stoji pred največjimi izzivi v zgodovini človeštva. Ustaviti moramo klimatske spremembe, v razvitih državah se soočiti s staranjem prebivalstva in povečevanjem stroškov zdravstvenih blagajn, prav tako

se moramo soočiti s prevelikimi dolgovi tako držav, podjetij kot tudi prebivalstva. Tako kritične situacije na svetu še ni bilo! Vendar ima vsaka medalja dve plati.

Verjeti, da je vse v redu, je nesmiselno, prav tako je nesmiselno verjeti, da bo vse propadlo. Zato se držite mota, ki pravi: Upajmo na najboljše in bodimo pripravljeni na najslabše.

Največji uspeh vsakega posameznika je njegova osebna sreča in zadovoljstvo.

Ta pa največkrat ni povezana samo z bogastvom. Tako je razmišljal tudi neznan pisec naslednjih misli: "Priznam. Imam palačo, z diamanti tlakovano pot, zlato kočijo, posestva in vrtove, ki jih še nisem obhodil. Upam, da bom kdaj bogatejši in bom imel le košček zemlje, na katero si bom postavil kolibo, nabral šopek rož, potrkal na vrata preproste ženske, ki jo že dolgo obožujem, ji ponudil svojo ljubezen in svoje skromno bogastvo. Rad bi bil srečen."

Zato naj vam zvonček želja prinaša veliko sreče v prihodnosti.

Božje drevce – bodika

Ilex aquifolia

Martina Cigler

Zima je in v tem veselem decembru se množično hitimo zalagati z najrazličnejšimi okraski. Sama ne prisegam na kič in bleščeče svetleče se okraske, ampak na naravno dekoracijo. Lep okras so listi in plodovi božjega drevca, ki ga lahko gojimo v loncih na balkonu in terasi ali pa kot živo mejo okoli hiše. Lahko ga imamo tudi kot posamezne grme, ki jih z obrezovanjem oblikujemo v zanimive oblike.

Božje drevce so stari Kelti tradicionalno uporabljali kot simbol sreče, veselja in novega upanja za vnovično vrnitev sonca, kar se bo zgodilo po zimskem solsticiju, odganjalo pa je tudi zle duhove. Da je postalo simbol božiča in novega leta, so zaslužni Irci.

Pozor: plodovi bodike so zelo strupeni, pisani belo zeleni listi pa imajo tudi nekaj zdravilnih moči, ki so jih izkoriščali že naši predniki. Za lepo pisanost listov imejmo bodiko na svetlem in sončnem mestu. Čaj iz listov pomaga pri revmi, protinu, bronhitisu, kašlju, prehladu in gripi.

Pospešuje tudi izločanje seča in strupov; tako je ta rastlina koristna in še okrasna obenem.

Torej ne razmišljate o cenenih kupljenih okraskih ampak posezite po darovih iz narave.

Zasebni muzej Tonija Štrigla

Ida Robnik

Tonija Štrigla iz Selovca domačini in tudi širša okolica poznajo kot zeliščarja z urejeno domačo lekarno, v začetku meseca oktobra pa se je javnosti predstavil tudi kot zbiratelj najrazličnejših predmetov in stvari, ki jih je smiselno uredil in razstavil kot muzejske eksponate v posebnem prostoru na svojem domu.

slike in kipe, embleme in medalje, fotografira koroške kapele in znamenja, kar bo objavil v posebni publikaciji. Za lekarniško dejavnost se je navdušil že v rani mladosti, ko je svoji mami pomagal nabirati zelišča. Znanje si je izpopolnil še iz najrazličnejših strokovnih knjig, tu pa tam mu pa kaj prišepne še hčer Gabrijela, ki se je izobrazila in dela v farmacevtski stroki. Seveda mu ob strani stoji cela družina. Tonijevo zbirko si lahko vsakdo ogleda brezplačno z vnaprejšnjo najavo preko telefona: 02 88 43 638

Sin Urban levo ima zasluge za začetek nastajanja zajetne očetove zbirke

Otvoritveni trak je prerezala Marijana Cigala, županja Občine Dravograd, pridržal pa ga je Toni Štrigl

Otvoritve so se udeležili župani treh občin: Dravograd, Slovenj Gradec in Ravne na Koroškem, ki se stikajo ravno na Selovcu

Med razstavljenimi predmeti je posebej ponosen na zbirko okoli 300 uniform in ostalih stvari od nožev, pasov, kravat in drugih predmetov, ki so značilni za policijo in vojsko. Med njimi so uniforme vojakov stare Avstrije, Jugoslavije in seveda Slovenije ter uniforme slovenskih vojakov, ki so sodelovali v misiji v Afganistanu. Zbirko dopolnjujejo tudi uniforme raznih organizacij in društev, kot so: gasilske, godbeniške, rudarske ipd. Zbirka je začela nastajati 1. avgusta leta 2002 na poslovilni prireditvi ob nameravanem sinovem odhodu na študij v tujino, za kar pa se Urban kasneje ni odločil.

Drugo večjo zbirko predstavljajo zastave slovenskih občin; kar 193 jih ima, manjkajo samo še zastave novonastalih občin, ki svojih zastav še nimajo. Zbira tudi druge zastave.

Kaj vse pa še počne Toni Štrigl, lahko le naštejemo, za opisovanje bi namreč potrebovali kar zajeten prostor. Kuha koroško različico orehovega likerja, dela domači »jegermajster«, pelinkovec, brinjevec, prideluje domači kis, v njegovi domači apoteki pa najdemo zeliščna mazila in razne čaje. Pohvali se lahko tudi z ročnimi spretnostmi, kot so graviranje v les in kovino, risanje na steklo, zbira družinske pratike in stare knjige, Titove

Zbirka uniform

Zbirka zastav

**Spoštovane občanke, cenjeni občani
Mestne občine Slovenj Gradec!**

Ob izteku leta se vam iskreno zahvaljujem za razumevanje in strpnost pri premagovanju in reševanju problemov, ki jih je povzročila vesplošna recesija.

Želim vam, da bi v teh prazničnih dneh pozabili na težave, se poveselili in z optimizmom stopili v prihodnje leto.

Vaš župan
Matjaž Zanoškar

OBČINA RAVNE NA KOROŠKEM

Stopimo v novo leto z optimizmom!

**Naj v teh prazničnih
dneh naše želje in
hotenja dozori
v dobro vseh, naj sežejo
do naših bližnjih,
sodelavcev, sosedov in
vseh tistih, ki delijo
dobre misli z nami.**

**VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN
SREČO V LETU 2010!**

Župan
mag. **Tomaž Rožen**

**SPOŠTOVANE OBČANKE,
CENJENI OBČANI!**

**SREČNE IN MIRNE BOŽIČNE
PRAZNIKE, V NOvem LETU 2010
PA OBILO ZDRAVJA,
USPEHOV TER MEDSEBOJNEGA
RAZUMEVANJA, SODELOVANJA
IN VZPODBUD!**

ŽUPANJA OBČINE DRAVOGRAD
MARIJANA CIGALA S SODELAVCI

DRAGE OBČANKE IN OBČANI!

MIR IN NOTRANJA UGLAŠENOST
NAJ NAS SPREMLJATA
V TEH BOŽIČNIH PRAZNIKI, H,
V PRIHAJAJOČEM NOVEM LETU NAJ
NAM PA USPE UJETI ČIM VEČ IDEJ
IN CILJEV V MOZAIK SREČE,
ZDRAVJA IN ZADOVOLJSTVA.

ŽUPAN OBČINE ČRNA NA KOROŠKEM
JANEZ ŠVAB S SODELAVCI

Dočakala 100 let

Franc Jurač

Foto: Franc Jurač

V domu starostnikov v Črnečah je 3. novembra praznovala visok življenjski jubilej, stoti rojstni dan, Marija Kanič. Ob tej priložnosti je Marijo obiskal in ji čestital župan občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar, saj je jubilentka vse življenje preživela v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, zaposlena pa je bila v slovenjegraški bolnišnici kot uradnica. Številnim čestitkam se pridružujemo tudi mi in ji kličemo še na mnoga leta.

Cenjene občanke, cenjeni občani!

Veliko sreče in miru želimo Vam in Vašim družinam ob božičnih praznikih. Naj vas v novem letu spremljajo zdravje, mir, veselje in sreča, dobro medsebojno sodelovanje in razumevanje.

Ker se življenje kaže z vso svojo ostrino, je še kako pomembno, da imamo drug drugega, da si med seboj pomagamo. Odločili smo se, da bomo del sredstev, namenjenih novoletnemu praznovanju, namenili pomoči potrebnim v naši občini.

Župan Občine Prevalje **dr. Matic Tasič**,
svetniki Občine Prevalje,
uprava Občine Prevalje

Rudi Strmčnik pozna še marsikatero staro kmečko opravilo

Graškogorski Rudi Strmčnik ne kuha samo oglarskih kop, je pravi mojster predenja volne in se pri tem delu lahko kosa z vsako žensko.

V novem letu naj bo vaš korak odmeven, vaša beseda pogumna, vaše življenje iskriivo, ustvarjalno in polno toplih trenutkov.

Ob prihajajočih božičnih praznikih in v novem letu 2010 vam želimo obilo veselih in prijetnih trenutkov, veliko sreče, uspehov, zdravja in osebnega zadovoljstva.

Dušan Krebel,
župan občine Mežica

Pozdrav jeseni na Foltanovi kmetiji

Na kmetiji Foltan v Mislinji je nadvse uspela prireditve »Pozdrav jeseni«, na kateri so razstavili tudi rekordne buče.

Ekološka kmetija Rožič

Martina Cigler

Tako, pa sem obljubo izpolnila in zopet se oglašam z ekološke kmetije iz meni sosednjega Otiškega Vrha. Prav rada grem v takšnem indijanskem poletju na potep in odkrivam nove in nove ekološke kmetije. Ali veste, da jih je v Sloveniji že okoli 3000?

Kmetija ima tradicijo na tem mestu že okoli 200 let, letnica v hlevu pa kaže 1808. Prvotni rod se je imenoval Ferarič, dokler kmetije ni l. 1930 prevzel gospodarjev oče. Kot mladi gospodar jo je prevzel v hudi gospodarski krizi in jo postavil na noge. Tudi na tej kmetiji je bil rod furmanov, pri hiši so vedno imeli konje za delo v gozdu, ki je pomenil dodatni zaslužek. Predniki so imeli njive v strmini te kmetije, košnja in žetev so opravljali ročno in sejali so vsa stara žita, kar si jih je mogoče misliti; tako so se skromno preživljali. Gospodarjevega očeta ni več, je pa živa še ena od njegovih dveh sester, rojena l. 1926.

L. 1945 so v hudem požaru pogorele njihova kmetija, Bauhova, Gradišnikova, Škofova in Bukovnikova s sosednjega

Dva ponosna samica damjaka

Družina Vrhovnik: na vrhu stopnišča mama Jana in oče Ivo, spodaj z leve: sin Boštjan, sin Matej in hčerka Eva

vrha, a požigalec še do danes ni znan. Poslopja in hišo je oče postavil na noge, kolikor je mogel, in tako kmetijo l. 1971 predal svojemu sinu, današnjemu gospodarju Ivu Vrhovniku, ki je vsa poslopja lepo obnovil. L. 1980 so zgradili tudi hlev na splakovanje.

Na kmetiji živi družina Vrhovnik, ki šteje pet članov: gospodarja Iva, njegovo ženo Jano in njune tri otroke, Boštjana, Mateja in Evo. Kmetija obsega 20 ha, od tega je 10 ha gozda. Zaradi velike strmine, ponekod naklon dosega 74 %, sodi kmetija kljub nizki nadmorski višini (400 m) med gorske kmetije. Gospodar je hodil v službo, delal je v oddelku Noži v Železarni na Ravnah na Koroškem. Že od svojih rosnih 16 let je lovec in član LD Bukovje; takrat je njegov oče moral podpisati zanj, da je lahko dobil orožje. V hlevu imajo 4 krave dojilje in enega prašiča za lastne potrebe, prav tako sejejo povrtno in krompir za lastno rabo. Za ekološko kmetovanje so se odločili zaradi tega, ker so bila umetna gnojila dražja od vreče koruze, škropili pa itak niso. Na strmih bregovih ne sejejo več žit, sedaj imajo na teh strminah obore, v njih pa

damjake in muflone - približno 40 jih je. Začetni vložek z ograjo in osnovno čredo je bil 25.000 evrov, vendar se jim že obrestuje. Gospodar je ogorčen nad današnjo kmetijsko politiko, ki pravi, da mora kravo prodati za sramotnih 400 evrov, in najbrž ni edini, ki je nezadovoljen. Za jelenjad in muflone pa se je odločil, ker so nezahtevni in si znajo tudi pozimi poiskati hrano, čeprav jih seveda tudi dodatno krmijo. Ročno delo je prisotno še pri košnji robov. Imajo veliko sadnih dreves - mošanjcev, bobovcev, zlato prameno in veliko češnjevih dreves, ker ima gospodinja strašno rada češnje. Cepljenje je Ilov konjiček in drevesa mu lepo uspevajo. Na kmetiji so v preteklosti vedno imeli steljerajo in je bilo veselo, večkrat so se šli igro, v kateri namilijo belo repo in jo potem lovijo. Danes steljeraje ne organizirajo več, vsekakor pa podpirajo ohranjanje starih običajev. Naslednika še nimajo, v teh kmetom nenaklonjenih časih namreč nihče od otrok nima prave motivacije za prevzem kmetije, ki bo pa morda prišla v roke kateri od Ilovih srčkanih vnukinj.

Koline

Franc Jurač

V teh predbožičnih in novoletnih praznikih so se na naših kmetijah pričele koline. Koline pa so že od nekdaj bile domači praznik, ko se je zbrala vsa družina. Ponekod so na koline povabili tudi prijatelje in sosede in so tako skupaj obujali spomine na celoletno delo.

Križarjenje Lions kluba po srednji Dalmaciji

Hubert Dolinšek

Lions klub Slovenj Gradec je že četrtič organiziral križarjenje po Jadranu. Letos se je križarjenja udeležilo 24 članov kluba in njihovih partnerjev. Z nami sta bila še par iz Celja in par iz Ljubljane. Križarjenje je trajalo od 3. do 8. oktobra. V Baški vodi južno od Splita smo se vkrcali na turistično ladjo Jerolim, ki je opremljena z dvopostelnimi kabinami s tuši in sanitarijami.

V prelepem jesenskem vremenu smo obiskali Korčulo, nato arhipelag 42 otokov Lastovo. Ogledali smo si mesto Lastovo, trdnjavo nad mestom in z razgledne točke občudovali arhipelag. Nato smo odpluli do otoka Mljet, ki slovi po svojih ohranjenih

Ivanka in Hubert na ladji

»Križarje« Lions kluba

stoletnih borovih gozdovih. Na sredini otoka je jezero z manjšim otokom in samostanom. Odpluli smo še do Kučišta na polotoku Pelješcu. Od tu smo nadaljevali plovbo na otok Hvar in v istoimensko mesto. Zadnji dan smo s Hvara odpluli v Split, od koder smo se vrnili domov.

Kljub jesenskemu času je bilo prijetno toplo, tako da smo se vsak dan kopali v čistem morju ob dalmatinskih otokih.

Vsi udeleženci križarjenja smo uživali na prelepem Jadranu in otokih srednje Dalmacije.

Za dobro razpoloženje je med drugim poskrbela moja sestra Ivanka, ki nam je prepevala in nas razvedrila s šaljivimi

Pogled na arhipelag Lastovo

zgodbami. Bilo nam je prijetno in veselimo se naslednjega križarjenja po severnem Jadranu.

Zahvalna nedelja v Podgorju in na Razborju

Leopold Korat

Odkar je človek na svetu, je tudi vera. In vsaka vera pozna zahvaljevanje božanstvu. Tako poznamo skozi zgodovino mnogo daritev. V Stari zavezi so poznali krvave in nekrvave daritve. V Novi zavezi teh daritev ni več, je pa ostala zahvala. Iz zahvale za dobro vino je nastal tudi praznik vina martinovo. V ZDA poznajo celo zahvalni dan. V katoliški Cerkvi pa imamo vsako leto prvo nedeljo po prazniku vseh svetih zahvalno nedeljo. V cerkve pred oltar prinesemo najrazličnejše poljske pridelke pa tudi druge stvari. Tako na zunaj pokažemo, da smo hvaležni za vse, kar nam je Narava v iztekajočem letu podarila. Za naravo z veliko začetnico kristjani

prepoznavajo Boga Stvarnika. Tako smo naredili tudi letos, in to v vseh treh cerkvah: v sv. Urhu v Podgorju, v podružnični cerkvi sv. Duha in v župnijski cerkvi sv. Danijela na Razborju. Po zahvalni sveti maši smo poklepetali pred cerkvami in poskusili novo vino in simbolično pojedli košček kruha, ki je krasil glavni oltar. S tem smo pokazali, da

smo župnijska družina, da smo skupnost, v kateri smo marsikdaj tudi drug od drugega odvisni in zato drug drugemu hvaležni za vse dobro. Tako zahvalna nedelja predstavlja tudi vez med ljudmi. Vsem, ki to vsako leto znova pripravljajo, smo hvaležni in jih še vabimo k tako plemenitim in lepim dejanjem. HVALA.

Darovi narave v cerkvi sv. Urha v Podgorju

Vse je v gibanju

Dr. Franc Pečnik, dipl. ing. gozdarstva, razstavlja v Dravogradu

K. Valtl

V stari mestni hiši v Dravogradu so sredi novembra odprli zanimivo razstavo pod motom »Vse je v gibanju«. Razstava ni prva za avtorja, Franca Pečnika, že prej smo ga predvsem z likovno govorico srečali v zamejstvu na skupinskih razstavah.

Že v preteklosti je ob gozdarskih vedah posegal tudi na področje geologije, kakor tudi po mnogih nam manj znanih virih naše davne in bližje zgodovine. Tokrat se je Dravograjčanom predstavil v treh nekako zaključenih sklopih. Ko nam kaže duplikate nekdanjih naplavin s tega območja in starega orodja, se mora dotakniti tektonskih dogodkov, ki so

Frančku se je za razstavo zahvalila tudi dravogradska županja in mu izročila spominsko darilo.

Z leve: Marijana Cigala, županja Občine Dravograd, Brigita Rajšter, direktorica Koroškega pokrajinskega muzeja, dr. Franc Pečnik in Tone Potočnik

izoblikovali današnjo podobo tukajšnje krajine. Drugi sklop nam odslikava zgodovinske dogodke in poseljevanje, torej tudi tuje narode, zavojevalce in cesarje in tako preide v čas, nam že malčkejše znane zgodovine grofovske, cerkvene in druge gospode. Je res skrben in kritičen iskalec dogodkov, ki nam bližajo naše korenine, našo ne tako davno preteklost. Predstavlja jih v risbah in skicah

številnih gradov, utrd, stavb ter gospodarskih objektov. Šele v tretjem sklopu v bistvu predstavi samega sebe, svoje likovno navdihnjene talente. Kakor smo poslušali strokovne ocenjevalce, pravijo, da je vsestransko navdihnjen iskalec, ocenjevalec in sposoben avtor. Na razstavi, katero si Dravograjčani kar pridno ogledujejo, je nekaj nad 60 eksponatov.

Štajerske kokoši na Elizabetinem sejmu v Slovenj Gradcu

Vančy

Vsako leto v mestu miru Slovenj Gradcu poteka Elizabetin sejem. Letos je ta prireditvev potekala v torek, 17. novembra,

Janez Jurič - Vančy s Štajerkami

na prekrasen sončen dan. Podjetje za organizacijo sejma Spotur je našemu Klubu gojiteljev štajerskih kokoši ponudilo možnost sodelovanja. Dodelili so nam prostor tik ob vhodu osrednje tržnice.

Našo promocijsko razstavo smo organizirali tako, da smo zainteresiranim prikazali

Valilnica

razvoj te avtohtone kokoši od jajca pa vse do njene zrele dobe, torej do nesnosti. Pokazali smo jajca, ob čemer je bil prikazan tudi valilni inkubator, nato male piščančke, stare le nekaj dni, in potem še dve vrsti piščancev v že zrelejšem obdobju. Na osrednjem prireditvenem prostoru pa so bile nato zrele živali, in sicer v vseh, doslej priznanih barvnih variantah: v osnovni jerebičasti barvi, v zlati oz. pšenični, beli in črni barvi.

Zanimanje za te odlične živali je bilo izjemno, saj je veliko živali ta dan dobilo novega lastnika - gojitelja. Na svojo odličnost in seveda na izjemno postavnost so s svojim neutrudnim kikirikanjem opozarjali kapitalni petelini. Poudarim naj, da je štajerska kokoš edina avtohtona slovenska kokoš. Posebej jo še odlikuje njena zlitost z naravo, je izredno primerna za kmetije, saj si pri primernem izpustu veliko hrane najde sama v naravi, preko 60 %. Meso je izjemno dobrega okusa, kokoši so pridne nesnice, koklje dobre matere, petelini pa izredno lepi, pisani in neutrudni pevci ter skrbni čuvaji svojih družin pred plenilci.

Predsednik Kluba gojiteljev štajerskih kokoši Jože Ledinek je izredno vesel vse večjega zanimanja za pripravljenost gojiti to vrsto avtohtone kokoši. Seveda pa v klub še vedno vabi nove člane in zagotavlja, da bomo po najboljših možnostih pomagali priskrbeti prve razplodne živali, zato nas poiščite na razstavah malih živali ali pa se kar oglasite na naslov: Klub gojiteljev štajerske kokoši Slovenije, Jože Ledinek, Tomšičeva 51, 2380 Slovenj Gradec. Informacije najdete tudi na spletni strani: www.stajerskakokos.weebly.com.

Naj zaključim po Aškerčevo:

*Semanj bil je živ,
tudi on prodal je tam kokoš
in povrh še petelina dva,
bila sta prava štajerca,
ki zdaj že drugega gospodarja zarana
dramita.*

Jajca štajerskih kokoši

Štefan Erjavec, »koroški bajtlar«

Martina Cigler

Spet je zima. Moj pustolovski duh pa ne miruje doma, podim se okoli za kakšnimi zanimivostmi in tako sem ga našla: nasmejanega, vedno dobre volje, »koroškega bajtlarja«, kakor si v šali reče in kakor se imenuje njegov blog na spletnih straneh. To je gospod Štefan Erjavec iz Mežice, ki ga mnogi poznajo po njegovi veliki strasti - sadjarstvu. Ker ima bogate izkušnje, sem ga poprosila za intervju in tako bo v teh stavkih z nami delil veselje ob svojih konjičkih. Je tudi zagrizen ekolog, ki prisega na ekološko pridelano hrano.

Štefan med kozami

Začela sva s »klasiko« – kratek življenjepiš oziroma kakšna je bila pot do sadjarskega mojstra?

Otroško mladost sem preživel najprej na Ravnah, potem v Mežici, lep del tudi pod Uršljo goro (Jazbina) in spet na domačih Ravnah, se izučil poklica in potem se zaposlil v rudniku v Mežici. Sedaj ko sem upokojen, se še naprej ukvarjam z mnogimi konjički, ki so postali nepogrešljiv del mojega lepega življenja.

Huda gospodarska kriza, ki je nastala že pred razpadom nekdanje Jugoslavije, me je pripravila, da sem se odločil za trajen najem manjšega zemljišča, kjer bi imel za obstoj družine vsaj sadje in zelenjavo. Na srečo se je naša osamosvojitve veliko bolj srečno končala in sedaj imam to zemljišče res samo za veselje. Postavil sem manjši gospodarski objekt, ki mi služi za spravilo pridelkov, kot delavnica, kuhinja, in tudi prespim lahko, če kuhinjsko mizo prestavim na drugo mesto.

Starejša, že vsa polomljena in na zemljo podrtja jablana, je bila moj prvi učni pripomoček, na katerem sem preizkušal vse, kar sem našel v takrat dosegljivi

literaturi. Na njej sem spoznal, da lahko tudi vodeni poganjek postane zelo rodovitna veja, kako se redči krošnja, kje je najbolje odrezati vejo, da se rana na deblu lepo in hitro zaraste. Na njenih vejah sem pričel šteti – to je lanska mladika, od tu naprej predlanska, ta že ima stranske rodne brste in to so rodne mladike z odebeljenim brstom na koncu. Predvsem pa sem jabolano in jabolko miselno postavil na pravo mesto!

Kaj boste povedali o sadjarstvu: oda jabolku?

Vseeno je, od kod mi pripeljejo banano. Je samo sladka, kot sadež ima svoje dobre lastnosti, res je dobra, ampak je vedno enakega okusa. Je samo banana! Jabolko je stotine sort in prav toliko okusov, od zelo sladkih, sladkokislih, kiselkastih. So vseh mogočih oblik, okrogle, podolgovate, zvončaste. Jabolko je vseh mogočih barv, je rumeno, zeleno, rožnato, temno rdeče, z vzdolžnimi rdečimi prižami ... So jabolka z modro meglico, z rvjavimi okraski na beli podlagi. Vsako jabolko drugače diši, nekatera prav mamljivo, opojno, tudi po banani, takšna je »lavental banana«. Nekatera so čudež poletja, taka je »red melba«, imenovana tudi rdeči beličnik. Na soncu dozorela je živordeče barve, kot borovnica je z meglico nadahnjena, za poletne dni osvežujoče sočna. Lepo sproti dozoreva, obiraš in uživaš jo do prvih jesenskih dni. Jabolko je jabolko! Zato pazim na tisto svojo jabolano, ki se je pred mnogimi leti nagnila na svoje veje in preživela. Podprl sem njeno deblu, dal sem mu rast. Precepil in požlahnil sem njene veje, te bodo ograja, široko, položno deblu mi bo še na stara leta pot v nebesa!

Tisti boskopski kosmač mi kmalu ni bil dovolj, imel sem možnost razširiti sadovnjak in sčasoma sem posadil čez devetdeset dreves različnih sadnih vrst. Kot vsak sadjar začetnik sem se tudi jaz opeknel z nekaterimi sortami jablan, nasedel sem omamnim reklamam. Sedaj sem na škrlup občutljive idared, gloster, mutsu in london peping že skoraj vse precepil v sorto topaz,

Kozna na travnati stehi drvarnice

Pred čebelnjakom

rubinola, enterprise, goldstar, nela, rajka itd. Te se dobro obnašajo in dajejo lepe in zdrave plodove, ki se dobro skladiščijo in po okusu in vonju celo presejajo nekatere stare klasične, že vsem poznane sorte jabolok. Izogibam se šibkim podlagam M 9, M 27, ker je zemlja pri meni preveč propustna in peščena, saj drevesa s šibkimi koreninami ne pridejo do vode, zato že po kratkem sončnem obdobju trpijo zaradi suše. Poleg tega jih tudi rade napadajo razne uši, jaz pa škropilnice nočem niti nabaviti, kaj šele da bi imel potem opravka s škropljenim sadjem, saj tistega čisto poceni dobiš v prvi trgovini. Zelo sončna lega zemljišča pa mi je izziv za nekaj eksotike, letos sem pridelal že prve tri kakije, obrodila pa je tudi asimina, nad katero sem navdušen, saj ima prav zanimiv okus, močno kislja tla pa so ugodna tudi za ameriško borovnico, ki jo še naprej razmnožujem, čeprav imam že dva močna grma, ki sta precej višja od mene.

Kako ste začeli čebelariti?

Na Mavči bajti so številni majhni potočki, ob njih rastejo jeseni, javori, na pašniku je veliko visokodebelnih starih sort sadja, lesnike in lesnače (stare divje hruške). V predvsem mešanem gozdu je kar lepo število dreves pravega kostanja, podrast pa robida, malina, borovnica ... Kraj je kar klical po čebelnjaku ob robu gozda. Opuščen čebelnjak s še zdravim lesom sem popolnoma razstavil, sosed ga mi je pripeljal s traktorjem in sedaj stoji zraven velikega pravega kostanja. To sem storil, ker prej so mi češnje lepo cvetele, sadežev pa ni bilo, ker na njih niso čebele šumele. Že pred leti sta kar dva soseda opustila čebelarjenje zaradi znanih težav z njimi. Zato sem šel na vsa predavanja o čebelarjenju in sedaj uspešno čebelarim v tem mirnem okolju in lahko rečem, da imam dober med, saj je daleč naokrog predvsem gozd, pa še sosedje imajo ekološko oz. neintenzivno kmetovanje

Kaj nam boste povedali o vrtnarstvu?

Kar škoda bi bilo, če bi v vrtu uporabljal zase in za naravo sporna sredstva, izkušnje iz bio-vrtnarjenja so zelo dobre, sploh ker sem bio-vrtnarjenje povezal z načeli

Stefan ob svoji mini drevesnici

permakulture, kjer velja, da energije narave uporabiš večnamensko, tudi vodo, ki jo uživaš in uporabiš v svoje namene, moraš čisto in uporabno vrniti v naravo. Prav narava pa nam nudi marsikaj, česar še ne poznamo, marsikatero znanje pa smo že pozabili in ga nismo niti ohranili. Korenček za ozimnico takoj operem in ga shranim v navaden šotni ali kak drug mah in ostane v hladni in vlažni kleti popolnoma svež do pomladi. Tudi cepiče v zadnjem času tako shranjujem in jih zlepa ne napade plesen. Mah pa potem uporabim kot zastirko pod katero od plodovnih grmovnic.

Redite tudi koze. Kako ste prišli na to idejo?

Za pašo goveda zelo neprimeren pašnik okrog Mavče bajte se je pričel močno zaraščati z raznim samoniklim drevjem, vse skupaj pa so divje preraščali robida in razno bodeče grmičje. Po zgledu sosedov sem tudi sam nabavljal burske koze in dobrega kozla. Sedaj so se namnožile na dovolj veliko število in pokrajina dobiva nekdanjo podobo. Te prikupne živali so mi v veliko veselje, resnične in zanimive doživljaje z njimi pa redno zapišem na svojem blogu, saj te zapise ljudje radi berejo.

Pogledi na ekologijo?

Razne melioracije so prinesle dobro in slabo. Država bi z lahkoto poskrbela, da bi strme, ponekod zaradi plazov nevarne pašnike stabilizirali s posajenimi divjimi češnjami in orehi, ki bi dajali dragocen les in kurjavo. Sadna drevesa bi nudila hrano in senco pašnim in tudi divjim živalim, na ta način bi ohranili biotsko raznovrstnost naše pokrajine. Neurja v zadnjih letih nas opozarjajo, da erozije ne gre podcenjevati.

Pa še sporočilo bralcem Viharnika:

Prav sanjsko lepa, podaljšana jesen se bliža h kraju, čez čas bo nastopil mraz in zima nas bo spomnila, da se bližajo božični in novoletni prazniki, čas počitka in načrtov za drugo leto. Naj bo prihodnje leto za vse lepo in mirno, predvsem zdravo in polno upanja.

V jami delo nikoli ni dolgočasno

Diana Janežič

18. decembra bodo v Premogovnik Velenje ponovno šli na obisk devetošolci osnovnih šol Velenja, Šoštanja in Šmartnega ob Paki. Z ogledom podjetja in s predstavitvijo najbolj tipičnih poklicev v njem jim že več let skušajo olajšati izbiro za poklic, hkrati pa predstaviti kadrovske in štipendijske politike podjetja.

O njej zgovorno pričajo številke. V šolskem letu 2009/10 ima Premogovnik Velenje 119 štipendistov, od tega 69 v Rudarski šoli, 28 v Strojni šoli in 22 v Elektro in računalniški šoli. HTZ Velenje ima 10 štipendistov, od tega 6 v Strojni šoli in 4 v Elektro in računalniški šoli. Štipendistom nudijo poleg štipendije še številne druge ugodnosti, kot so brezplačni učbeniki, sofinanciranje prevozov v šolo in ekskurzij, malica, jamski dodatek.

Štipendisti se lahko kmalu po končanem šolanju zaposlijo v Skupini PV. V letu 2009 so zaposlili 54 pripravnikov, in sicer Premogovnik Velenje 46 (30 rudarske, 3 elektro in 13 strojne stroke), HTZ 6 (4 elektro in 2 strojne stroke) ter RGP 2 (1 rudarske in 1 strojne stroke). V letu 2010 bodo zaposlili od 60 do 70 pripravnikov.

Vpis v rudarsko šolo narašča

V rudarski šoli ŠCV izobražujejo v štirih izobraževalnih programih: za geostrojnika rudarja v srednjem poklicnem izobraževanju, za geotehnik v srednjem strokovnem in poklicnem izobraževanju ter za okoljevarstvenega tehnika v srednjem strokovnem izobraževanju. V šolskem letu 2009/10 je v program geostrojnik rudar vpisanih 20 dijakov, geotehnikov je 16, okoljevarstvenih tehnikov je 25. Letos je v rudarski šoli v vseh letnikih 145 dijakov, lani pa jih je bilo 105.

Po besedah ravnatelja Rudarske šole mag. Albina Vrabiča je vpis dijakov v tem šolskem letu večji, prav tako pa so večji vpis zabeležili tudi v Strojni ter Elektro in računalniški šoli.

»Naša šola je posebna v tem, da celotni praktični pouk izpeljemo v Premogovniku Velenje, kar je odlično, saj so tako dijaki vpeti v redni delovni proces pridobivanja premoga. Za programa geostrojnik rudar in geotehnik je zelo pomembno, da Premogovnik Velenje izvaja dobro štipendijsko politiko, dijakom pri šolanju nudi številne druge ugodnosti ter jih po

končanem šolanju zaposluje.

Z vidika varnosti pri delu je pomembno tudi, da so pri praktičnem pouku dijaki v majhnih skupinah, po štiri, kar prispeva k njihovi boljši socializaciji, vzgoji v timskem duhu ter spoštljivemu odnosu do ljudi in opreme.

Vpis v našo šolo kaže, da je energetika kljub nestabilni gospodarski situaciji razmeroma stabilna dejavnost, na večji vpis pa prav gotovo vpliva tudi večje zaposlovanje v Premogovniku Velenje. V Rudarski šoli izobražujemo za zahtevne poklice v specifičnem delovnem okolju in razbijamo stereotip, da je premogovništvo »kramp in lopata«. Dijaki pri praktičnem pouku spoznajo, da je Premogovnik Velenje visoko tehnološko opremljena tovarna pod zemljo,« poudarja Vrabič in dodaja, da so dijaki Rudarske šole zelo zaposljivi. Velika večina se jih zaposli v Skupini Premogovnik Velenje, dijaki pa lahko šolanje nadaljujejo v Višji strokovni šoli v Velenju v programu geotehnologija in rudarstvo, ali na Naravoslovno-tehnični fakulteti Univerze v Ljubljani.

Delo je vrlina

»Najprej je prinesel Premogovnik srečo meni, nato pa še celi družini. Živim za podjetje. Lahko rečem, da v Premogovniku Velenje fizično delo in ročne spretnosti še nekaj veljajo. V mnogih podjetjih niso več cenjene. Poleg tega za delo, ki ga opravljaš, dobiš pošteno plačilo,« je prepričan Peter Pirtovšek iz Dovž, ki v Premogovniku Velenje kot strojni tehnik dela od leta 1984. Je vodja skupin na mehaniziranem odkopu v Strojni službi jama. »Za poklic sem se odločil, ko sem slišal reklame v medijih o ugodnostih za štipendiste Premogovnika Velenje. Starši niso bili navdušeni, da bi šel na delo v jamo, mene pa je takoj prevzelo. Nikoli mi ni bilo žal, da sem se odločil za ta poklic. Doma sem z dežele in delo mi nikoli ni bilo tuje. Delo je vrlina in mora biti vodilo v življenju. Moje delo je izredno zanimivo, raznoliko, delam z ljudmi. Pri svojem delu skoraj ne morem najti slabih strani. Ob delu se redno izobražujemo, posebej ko pridejo novi stroji. Dobimo navodila za delo s stroji in seznanijo nas z delovanjem stroja. Če imaš voljo, se lahko veliko naučiš. Tudi možnosti napredovanja so; če si priden, delaven, lahko napreduješ. Za varnost je dobro poskrbljeno. Ko sem bil mlajši, nisem toliko razmišljal o varnosti, zdaj pa že vem, da ni prijetno, če boli, in je prav, da prej razmišljaš o tem. Mlade fante opozarjam na varno delo in zelo skrbim, da se ne bi kaj zgodilo. V jami namreč še vedno veljata dva zakona: rudarski in naravni.«

Na Treski o pujsih – »priden kot rdeč kočī«

Milena J. Cigler

V petek, 27. 11., smo »odpujsali« v svet pujsjev, pa ne, kar se tiče kulinarike, ampak njihovega življenja, kar pogosto preveč zanemarjamo.

Praščī je žival z veliko imeni in pomeni, marsikdaj po krivici. Beseda praščī ima pomen, ki tej živalski vrsti dela krivico, npr. praščī pomeni umazanega, pohotnega, zanemarjenega moškega ali pa umazanega človeka (Ta praščī si ni umil rok!).

Franc Čepin je poskrbel za razvedrilo

Prav nič bolje se ne godi mladiču te vrste, praščīčku, ki mu na Koroškem rečemo kar kočī ali nuči. Če otrok pade in se umaže, ga mamica takoj krsti za kočija in še ko ga umiva, misli na to nič krivo živalco. Ali veste, da so praščī v osnovi najbolj čiste živali, saj blatijo v en kot in se radi umivajo? In kaj, če imajo radi blatno kopel, tudi človek jo ima! Ko pujssek zraste, postane pujs, ko pa zraste pujsa, postane svinja. In spet krivična poimenovanja! Če je kdo pijan čez mero, mu rečemo, da je pijan kot svinja, kot da se je svinja že kdaj napila!

Nekaj najboljšega je pujssek hranilnik. Ker prinaša po drugi strani srečo, se je že pred pikapolonico uveljavil kot hranilnik pri odraslih in otrocih. Obstaja tudi otroška igra »svinjo zbijati« pri kateri igralci mečejo kamne v stoječ predmet, da bi ga prevrnili. V metalurgiji pa je »svinja« sprimek kovine in žlindre na steni. Svinjar je, kdor se poklicno ukvarja z oskrbovanjem svinj. Včasih je bil to najnižji poklic. O tem govori sveto pismo pa tudi Andersen. Če pa slišite, da je kdo velik svinjar, pomeni, da je koga ogoljufal ali je naredil kakšno »svinjarijo«. Morda pa je

Nastopajoči

skuhal kakšno »svinjarijo«, ki je še praščī niso hoteli jesti.

Poleg pomena »umazan« ima beseda svinjski tudi pomen »močan«: pritisnil je svinjski mraz, ko je popustila svinjska vročina. Pa tudi naporen dan je svinjski, če pa ste imeli srečo, je to bila svinjska sreča. Tudi nekaj rastlin ima v svojem imenu pridevnik »svinjski«: svinjska dušica, (navadni kristavec), svinjska reja (srpasta meteljka). Če dodam še nekaj iz svojega kraja: rastlini, ki jo imenujemo srpje in smo jo nabirali za krmo svinjam, pri nas (v lhanu) rečemo »špehk«.

Pa spoznajmo še merjasca. To je neskopljen predstavnik praščev (kar pomeni, da je praščī večinoma skopljen zaradi vonja mesa, ki ga ima pečenka). Plemenjak se kljub vsej mogočnosti ni mogel čisto izogniti počlovečenju v obliki pohotnih nasilnežev. Na srečo so ga vsaj malo rehabilitirali poljedelci - merjasec je tudi plug z dvema lemežema in deskama, ki obrača brazdo samo na eno stran. Redko katera žival je v ljudski govorici tako zlorabljena kot praščī, vendar je pri drugih živalih drugače: lisica je vedno zvita, osel neumen in tele zabito, praščī pa je umazan, a tudi močan, simbol blagostanja in sreče - če je v hlevu praščīček, v drvarnici drva in v sodu mošt, bomo zimo že preživel!

Spoznajmo torej praščīča: ta žival je sesalec iz rodu sodoprstih kopitarjev, kar pomeni, da ima na nogah štiri prste: dva velika in dva pomožna parklja. Ima sodčkasto telo, trup je močan, glava velika, noge pa precej kratke. Lobanja je klinasta, najbolj značilen pa je rilec z okroglim nosnim ogledalom. Rilec je zelo občutljiv organ, služi tudi kot plug, ko praščī z razkopavanjem tal iščejo hrano. Zob imajo 34 do 44, odvisno od vrste. Najbolj vpadljivi so čekani, ki pri nekaterih vrstah zrastejo do 60 centimetrov. Zelo dobro slišijo in vohajo, vidijo pa malo slabše. Oči ležijo visoko v glavi in so navadno majhne. Praščī se ne morejo potiti, zato so zelo

občutljivi na vročino. V podkožju so sposobni shranjevati velike količine maščobe. Ne pozabimo na prikupen rep. Fiziološko smo si ljudje in praščī zelo podobni: jetra, srce in trebušna slinavka so si zelo podobni, zato so praščī bili veliko upanje transplantacijske medicine. Zataknilo se je pri možnostih prenosa bolezni. Nekoč je Edgar Allan Poe (ameriški pisatelj) izjavil, da so ljudje le navpični praščī.

Praščī so stari, prastari, to je jasno. Njihov prednik je že pred 55 do 40 milijoni let bival v oceanu. Že ta žival je imela značilnosti praščīkov: bila je vsejed in sodoprsti kopitar. Kaj se je dogajalo potem, je zavito v meglico, iz katere se pojavijo šele divji praščī kot predniki današnjega praščīča. Strokovnjaki menijo, da so se prvi sodobni praščīčki pojavili na otokih JV Azije, od koder so se razširili v

Na prireditvi je bil tudi novoletni bazar

Azijo in Evropo. Za to hipotezo govori prilagojenost praščīev na vlažne gozdove - imajo parklje, ki jih lahko razkredijo, in rilec, s katerim lahko rijejo globoko v tla. Divji praščī se je razselil od Skandinavije, zahodne Evrope, do vzhodne Sibirije. Ko pa se je naš prednik za stalno naselil, je divjega praščīča tudi udomačil.

Nadaljevanje prihodnjč. Večer je vodila in pripravila Ajda Vasle. Pripovedovali so: Mojca Oderlap, Filip Dlopst, Anzi Writz.

Vir: Ajda Vasle: »Priden kot rdeč kočī«

Zvonovi sv. Uršule

Dr. Ivan Lah

V zvoniku so trije bronasti zvonovi. Večji in srednji iz leta 1705 sta ulita v Ljubljani in imata napise v latinskem jeziku. Manjši je starejši - iz leta 1584 - z napisom v nemškem jeziku.

Veliki zvon: bron, kembel železen - na sredini:

PER SIGNUM CRUCIS DE INIMICIS NOSTRIS
LIBERA NOS DEUS NOSTER

(v znamenju križa reši nas naših sovragov
Bog naš)

S
URSULA
CUM
TOTO VIRGINEO TUO EXERCITU
O.P.N.

HOSTEM CRUCE DETERRO

(Sv.

Ursula

z vso svojo deviško trumo
prosi za nas
sovraga s križem strahuj)

OPUS GASPARI FRANCHI LABACENCIS
ANNO DOMINI 1705

(delo Gospodarja Franchija iz Ljubljane v
letu gospodovem 1705)

Letnico 1705 daje tudi seštevek
poudarjenih črk kot rimskih števil v napisu:

**M + C + V + C + D = 1000 + 100 + 5 +
100 + 500 = 1705.**

Čudno se zdi vztrajno ponavljanje napačne
letnice 1701 za ta zvon v mnogih poročilih
o Uršlji gori, ko je na zvonu vendar jasno
vidna tudi letnica 1705, napisana z
današnjimi številkami.

Veliki zvon tehta baje 3000 kg.

Srednji zvon: bron, kembel železen - južna
stran:

PATREM CUIUS FILIUM PEPERISTI ORA PRO
NOBIS

(OČETA KATEREGA SINA SI RODILA PROSI
ZA NAS)

IN ADE ORIGINE MARIA NON PECCASTI
(spočetja Marija nisi zagrešila)

S.L.O.P.N. S.I.O.P.N. S.B.O.P.N.

(sv. L. prosi za nas sv. I. prosi za nas sv. B.
prosi za nas)

OPUS GASPARI FRANCHI LABACENCIS
ANNO DOMINI 1705

(delo Gospodarja Franchija iz Ljubljane v
letu gospodovem 1705)

Letnico 1705 daje tudi seštevek
poudarjenih črk kot rimskih števil v napisu:

**I + D + I + I + M + I + C + C + I = 1 + 500
+ 1 + 1 + 1000 + 1 + 100 + 100 + 1 =
1705**

Začetne črke imen svetnikov priprošnjikov v
napisu najbrž pomenijo: L. = Leonard
(slovensko Lenart), I. = Jakob in B. =
Bartolomej.

Cerkev je imela sprva tri, potem pa še štiri
oltarje, medtem ko jih je danes (leta 2007)
le pet. Imena oltarjev so se torej ob
prenovah cerkve spreminjala. V času
ulivanja zvonov so bili morda ravno
Leonard, Jakob in Bartolomej, poleg Uršule,
pomembni svetniki te cerkve, zato v napisu
začetne črke njihovih imen.

Srednji zvon tehta baje 1800 kg.

Livarju se je črka I pri FRANCHI nagnila,
skoraj padla, zato piše dejansko *FRANCHI*.
Srednji zvon je z licem obrnjen proti
vzhodu, veliki zvon pa proti zahodu.

Mali zvon: bron, kembel železen - severna
stran:

.ICH . BIN . DURCH . FEUR . GEFLOSSEN .
LUCAS . MACHIG . HAT . MICH . GOS.
(skozi ogenj sem tekel Luka Maček me je
ulil)

. 1 . 5 . 8 . 4 .
(1584)

IM . AN . FANG . WAR . DAS . WORT . UND . DAS . W
ORT . WAR . BEL . GOT . UND . GOT . WAR . DAS . W
ORT.

(na začetku je bila beseda in beseda je bila
pri Bogu in Bog je bil beseda)

Mali zvon tehta baje 1100 kg.

Na tem zvonu ni najti podatka o livarni. Je
dokaj grobo izdelan. Ena od dveh besedic
UND se je livarju ponesrečila (prevrnila), saj
piše pravzaprav nekaj nejasno kot UMT.

ostala na zadnjem paru. Zaradi silne teže je
jarem pritisnil na kolena prednjih nog volov.
V klečečem položaju sta obdržala težo
zvona v strmini, dokler niso verige zvezali in
breme razporedili še na druga dva para.
Obstaja več inačic te pripovedi, kajti
zvonove so na goro vlačili očitno petkrat;
najprej prve tri, po udaru strele (1614) pa
ponovno še dva.

Ena od inačic pripoveduje, da na strmi
»ridi« trije pari volov zaradi dolžine vprege
niso mogli hkrati vleči v isto smer. Vprežen
je menda ostal samo najmočnejši par
volov, ki je potem sam potegnil zvon okrog
ostre »ride«, dokler se pot ni toliko
izravnala, da so lahko pripravili še druga dva
para. Tem dogodkom so ljudje prisodili
čudežno rešitev zvonov, saj sta dva vola
kleče zdržala težo, sicer bi zvon lahko
zgrmel navzdol po strmini in kdo ve kako
končal svojo pot.

Inačice izvirajo iz ustnega izročila rodov
Šisernik in Knez (po domače Šisernik in
Skobir). Ker sta ti družini sodelovali pri
gradnji cerkve, sta gotovo sodelovali tudi
pri vleki zvonov, zato je pripoved lahko
blizu resnice. Toda v ustnem izročilu se ni
ohranil podatek, ali je šlo za prve zvonove,
ulite okrog leta 1587, ali za druga dva, ulita
več kot sto let kasneje - 1705. Po
Sušnikovem pisanju je baje strela
poškodovala dva od prvih treh zvonov, ko
je bil prvotni visok zvonik (zgrajen leta
1614) na zgornjem, severozahodnem
koncu cerkve.

Še eno inačico pa je opisal Franc Sušnik, ko
podobno pripoved polaga v usta nekemu

Tudi številka 4 v letnici 1584 je prejkone
nagnjena, tako da je videti nekako takole:
**Najbrž je to navedlo Franca Sušnika, da
je zvonu prisodil letnico 1587?
Zanemarljiva razlika treh let.**

Ustno izročilo pripoveduje tudi o čudežih, ki
so se menda dogajali pri vleki zvonov proti
vrhu gore. Cesta je bila strma in slaba, zvon
pa težak. Vpregli so tri pare volov. V strmini
se je utrgala veriga ravno pred parom volov,
ki so bili vpreženi v gare. Tako sta se dva
para volov odtrgala in vsa teža zvona je

Prežihovemu Gusteljnu, ki sicer ve za tri
pare volov, a z malo šegavosti doda, da so
imeli vzporedno vpreženih še štirinajst
parov volov, ki so vlekli mošt za žejne
vozarje.

Takih »rid« je bilo na tisti borni poti kar
nekaj, a kmetje so jih bili vajeni. Gotovo je
poleg volov pri vlačanju zvonov na goro
precej zalegla tudi utrjena človeška moč
klenih gorjancev.

Šoferske zgodbe

Prijatelji!

Marjan Čuješ

Nadaljevanje iz št. 11/2009

Vlado

Tudi Vlado je Hrvat in podobno kot Jureta ga po govoricah ne bi prepoznal. Ne samo slovenski jezik, tudi trboveljsko narečje mu do odhoda k vojakom ni bilo več tuje. Kovinar je postal v Strojni tovarni v Trbovljah, v našo kasarno pa je prispel dva meseca za menoj. Najbolj sva se zblížala na pripravah za odhod v Egipt, kjer sem bil vedno v njegovi bližini, kadar smo dobivali injekcije. Ni mogel prenesti pogleda na kri, ki se je pokazala ob vbodu injekcijske igle, pa četudi vojak pred njim. Takrat sem ga čvrsto prijel in odvedel proč, sicer se je onesvestil. Obstajal je tudi strah, da radi te slabosti ne bi odpotoval z ostalimi. Pa še nekaj skupnega sva doživela v tistih dneh v Zagrebu. Na dan odhoda na Reko in nato z ladjo v Port Said sva dobila obisk deklet, ki se naju še po petdesetih letih nista rešili, kar pa nisva obžalovala ne tedaj in ne sedaj. Zaljubljeni in nežni Vlado je osamljenost v puščavi zelo težko prenašal in če je pričakovana pošta od dekleta izostala, je bil kar holan ter brez volje. Tiste krize sem mu pač pomagal prebroditi po svojih močeh. Saj zato pa prijatelji smo, da pomagamo drugemu v osebni stiski. Ko se je bližal moj odhod iz vojske, sem ob nekem besednem dvoboju, v katerem me je Vlado s svojo domiselnostjo vedno prekašal, dejal: »Ampak kovček mi boš iz kasarne pa le ti nesel!« S tem smo navadno starejši vojaki nekako poniževali mlajše. Zdrnil se je, mi ostro pogledal v oči in odgovoril: »Marjan, bom ti gal!« Žal mi je bilo, da sem mu to omenil, vendar o tem nisva več govorila. Ob uri odhoda, ko so kamioni na kasarniškem dvorišču že čakali na odhajajoče in se je začelo vsesplošno poslavljanje, sem šel v sobo,

Iam pa me je s kovčkom v roki čakal Vlado, ki ga ves dopoldan nisem srečal. Brez besed sva odšla na dvorišče. Vedel sem, kaj doživlja, zato sem tudi sam molčal, ko pa sva se objela, so ga zalile take solze, da so dobesedno zmočile tla pod nogami. Sočutno so utihnili vsi okrog naju in takrat mi je bilo tako hudo, da bi najraje jaz odslužil tista dva meseca, ki sta njemu ostala do konca roka. Vlado je po vojaščini postal strojni inženir in glavni tehnolog v Strojni tovarni, podobno kot že omenjeni Jure v IKŠ, in ko smo za TOK Ravne nabavili »grader« za vzdrževanje cest prav v Trbovljah, sem bil zelo ponosen, da sem svojega vojaškega kolega lahko

predstavil takratnemu direktorju TOK-a Jožetu Logarju. Nekdanjega ponosa Trbovelj - Strojne tovarne - ni več in to grenko spoznanje je doletelo tudi Vlada, ki je vse aktivno življenje posvetil le njej. A tako se pač godi zvestim ljudem ... Z Vladom ohranjam stike vsa leta, saj me oskrbuje s priznanim cvičkom iz svoje zidanice na Dolenskem, kjer počasi pozablja na propad nekdanjega podjetja, pa tudi ženi, ki sta se pred pol stoletja spoznali v Zagrebu, si imata zmeraj kaj povedati.

France

France iz Mengša je edini vojaški prijatelj, s katerim sem se seznanil že v Zidanem Mostu, bil z njim v isti četi do konca svojega roka in se po dveh letih, na istem mestu, od njega tudi poslovil. Ker je imel sorodnike v Ameriki in sestro pri nunah, za Egipt ni bil primeren, čeprav si je kot vojak to nedvomno zaslužil bolj kot marsikdo od nas. Njegovo, v Mengšu zelo spoštovano družino so nemške oblasti med vojno izselile v Srbijo, nova oblast pa jo je po vojni še razlitala. Sedaj so se te krivice poravnale, le starši tega niso dočakali. V življenju sem se največkrat znašel in se najbolje počutil le v družbi skromnih ljudi. Tudi France je bil eden izmed njih.

Prva slika dveh kolegov, potem ko so jima porasle na balin ostrižene glave - Marjan in France v Skopju leta 1957

Lepo vzgojen in navajen trdega kmečkega dela, ki ga je opravljal kot najmlajši v družini, medtem ko so se drugi člani šolali, se tudi nad vojaškim življenjem nikoli ni pritoževal. Ker sva skupaj najdlje postiljala vojaške pograde, ponoči pobijala stenice in skupaj prebolela tudi hudo azijsko gripo, je med nama pač nastala vez, ki bo trajala do konca. Takí prijatelji so redki, le da si jih jaz radi besed, ki jih včasih izrečem, ali dejani, ki jih storim, niti ne zaslužim.

Nekoč ko so se stenice v posteljah v kasarni le preveč razmnožile, smo izpraznili vse sobe, ki so jih nato zaplinitili, železne postelje smo oprali z nafto, deske prekuhali in slamo uničili. Zvečer smo postelje sestavili na oddaljenem poligonu in jih uredili kakor v kasarni, le požarna stražarja sta bila dva. Ko smo po dolgem času in hudi vročini, ki je tisto poletje vladala v Skopju, v nočnem hladu sladko zaspali, je ob polnoči zagrmelo in nam v hipu zmočilo vse, kar je ostalo na prostem. Obekli smo premočena oblačila, pograbili kovčke izpod postelj in jo ucvrtili v kasarno. Ker ni nič kazalo, da bo nevihta ponehala, je dobilo deset fantov iz prvega voda nalogo, da znoši v kasarno vse odeje, vzglavnike in premočene slamarice. Tako se nam je večkrat maščeval poveljujoči desetar, ki zaradi

svoje nizke rasti večjih fantov od sebe ni maral. Dolgo smo se opotekali po tistem blatu, kjer so nam pot osvetljevale le nebeške strele, dokler nismo opravili z nepotrebnim prenašanjem premočenih stvari, saj smo jih naslednji dan zopet selili na sonce. Že eno slamarico si je bilo med nalivom težko oprtati in jo spraviti v kasarno, France je nosil pa kar po dve, samo da bi čim prej končali. Ko se je zadnjič opotekal mimo mene, se je v meni vzbudil tisti vražiček, ki mi včasih ne da miru, in nisem si mogel kaj, da ne bi nalašč trčil v njegov tovor na glavi, seveda le toliko, da mu je vzelo ravnotežje. Nekaj trenutkov je plesal po tistem blatu, ker pa rotacije tovara ni mogel ustaviti, ga je odvrigel in jo ocvrtil za menoj. Zgrabil me je za ramena in zasukal tako, da je lahko s svojo ogromno pestjo bolje nameril v tiste zobe, ki mi jih je nekoč skoraj iz istega razloga močno utrdil sošolec Stane, ko je dolgi blisk razparal nebo. Ko je spoznal v meni še malo prej režečo spako, je izustil le: »Baraba, a ti si!?« Oba prestrašena, a na kraju srečna, da se ni zgodilo to, kar bi se upravičeno lahko, sva se nazadnje še smejala. Za kazen sem si jaz oprtal ono bolj blatno slamarico in jo odvrlel v kasarno, kjer smo potem vsi mokri polegali kar po tleh. France poleg mene je zaspal takoj, jaz pa ne. Zakaj le? Ko je dežurni oficir za zadnjo stražo pred jutrom pomotoma zbudil njega in ne mene, ki sem bil na spisku pred njim, je brez besede odhitel na hodnik, kjer sem se mu čez nekaj časa pridružil z izgovorom, da ne morem spati, v resnici pa sem šel tja zaradi slabe vesti. Mogoče bi me pa morala tisto noč zadržana prijateljstva pest le zadeti in izprašiti iz mene nekaj »žlehtnobe« ... Lahko bi koristilo meni, posledično pa tudi drugim. Kadar se srečam s svojimi vojaškimi kolegi, se vseh teh potegavščin tudi spomnim, saj sem jih bil večkrat deležen tudi sam, vendar pa se najraje spomnijo trenutkov, ko so prišli v kabino mojega tovornjaka vsak s svojim kosom kruha in nanj mazali domače ocvirke, ki sem jih občasno dobil v kakem paketu od doma in jih v steklenem kozarcu skrival pod sedežem. Sam, brez kolegov, se jih nisem nikoli dotaknil, tudi kake ribje konzerve ne. Drugih dobrot iz paketov se pa tako ni dalo shraniti in smo si jih takoj razdelili.

Tako tovarstvo vlada med nami tudi danes, saj si storjenih uslug nikoli ne zaračunavamo in ob nesrečah, ki katerega od nas v življenju doletijo, smo prizadeti vsi. Zadnja omenjena kolega sta doživela enako družinsko tragedijo. Vladu je na študiju v Ljubljani umrl dvaindvajsetletni sin, Francetu pa se je z motornim kolesom smrtno ponesrečil komaj šestnajstletni Gašper. Ta njuna nesreča pa v mislih nanju vedno na vseh poteh spremlja tudi mene.

France je že pri vojakih napravil civilni vozniški izpit, doma se je izšolal še za prometnega tehnika in bil dolga leta samostojen avtoprevoznik, nakar je ustanovil servis za montažo in vulkanizacijo gum, ki je po opremljenosti med najboljšimi v državi, tudi za popravilo gum na največjih gradbenih in delovnih strojih.

Za pisanje o spominih na moje prijatelje, ki sem jih spoznal pri vojakih, sem dobil vzpodbudo pri srečanjih gozdarskih upokojencev. Tudi tu se srečujejo še živeči kolegi, ki so nekoč skupaj študirali, bili zaposleni na različnih krajih Slovenije, postali direktorji ali šefi nekdanjih obratov in med seboj tudi poslovni konkurenti, pa se sedaj še vedno sproščeno pogovarjajo in obujajo spomine na prehojeno pot. Besede pohvale, ki jih je izrekla govornica ob predstavitvi Šentanela, kjer je potekalo naše zadnje srečanje, in ki so bile namenjene g. Jožetu Logarju, bi lahko mirno obveljale tudi za ostale šefe nekdanjih obratov GG iz Slovenj Gradca. Kraj Sv. Danijel se je po vojni preimenoval v današnji Šentanel. Če bi ga morali poimenovati še enkrat, bi ga najraje poimenovali po nekdanjemu direktorju TOK Ravne in sedanjemu predsedniku upokojenih gozdarjev v Šentlogar. Toliko dobrega je storil za ta kraj, je še dejala. Jaz pa dodajam, da bi iz teh razlogov tudi na ostalih obratih nekdanjega GG mirno poimenovali kak zaselek po šefih, kot so bili Maks Sušek iz Radelj, Ivan Lekše iz Mistlinje ali Milan Čurin iz Črne, da ne naštevam drugih, prav tako sposobnih, ki pa pri enakih možnostih niso ravnali tako samostojno ali pa kar je bolj verjetno, si tako ravnati niso upali.

Že na začetku sem omenil, da bom končal to pisanje še z enim srečanjem iz vojaških dni. Ko sem se zadnje dni moje vojaščine na svoj način rešil spremljanja vojaškega konvoja na večdnevni vožnji po sosednjih makedonskih republikah, na kateri so novo usposobljeni vozniki pridobivali svoje voziške izkušnje in na kateri smo bili radi njihove neizkušenosti večkrat v nevarnosti tudi mi, ki smo jih učili, sem dobil v kasarni novo zadolžitev. Nadomeščal sem dežurnega oficirja. Nekoč ponoči sem sprejel veliko skupino novih kandidatov iz različnih garnizij, ki so se prišli usposabljal v vojaško avtošolo v Skopju. Ko sem jih opozoril na hišni red in jih razporedil po sobah ter določil stražarje, je bilo treba najti še nekoga za čiščenje toaletnih prostorov, ki si pa tako lepega imena v stari kasarni seveda niso zaslužili. Iz vrste, poravnane pred menoj, je občasno pomolil glavo neki vojak in jo še hitreje umaknil. In prav njega sem določil za čiščenje, ki smo se ga po navadi vsi otepali. Pa mi je bilo takoj žal, kajti na svoj račun sem slišal kletvico, ki sem se je v svojem vojaškem življenju najbolj razveselil. Omenjeni fant je v upanju, da ga nisem razumel, polglasno zamrmral: »Prekleti hudič, pa glih mene je najdu!« Svojega povelja sicer nisem preklical, ker sem pač Slovenec in torej po vojaško »zaješan«, vendar sem ostal na klepetu s fantom, dokler svojega dela ni opravil. V naslednjih dneh je bil zato prost vseh ostalih obveznosti. Ne le da sva ostala znanca, tudi sodelavca sva postala za krajši čas. Ko se je vrnil iz vojske, je prišel v službo na Poslovno zvezo v Dravograd, kjer sva se na ta račun še velikokrat smejala. Ta fant je bil Maks Lepener iz Šentjanža, poznejši šofer avtobusa »krpana« pri sedanjem Koraturju s Prevalj, ki mi je včasih pri tesnem srečanju z mojim tovarnjakom rad pokazal kak pripomoček za čiščenje in se zraven nagajivo režal. Smeh in dobra volja pomenita v življenju

Vojaki za ograjo kasarne: stojijo Marjan, Vili Ojsteršek iz Hrastnika in Vlado Funtek iz Trbovelj, spodaj sta Miha Petek iz Trbovelj in France Gregorc iz Mengša

(Konec)

Črni petek

Štefka Melanšek

Pred spomenikom padlih na Razborju

Krajani Razborja, ki smo preživeli drugo svetovno vojno, smo se tudi letos, 4. oktobra, zbrali pred spomenikom padlih svojcev, sorodnikov, prijateljev. Mnogi so prišli od daleč, da bi obudili spomin na dogodke 6. oktobra leta 1944, ko so Nemci napadali Razbor z vseh strani z namenom, da na tem delu uničijo partizansko vojsko. Ta dan je pritiskala izredno gosta megla iz Šoštanja in Slovenj Gradca in preprečila Nemcem njihov namen, prebivalci kraja pa so občutili

njihovo krutost. Požgali so poslopja pri Filipu Lesniku, po domače pri Lipšu. Pečolarjeva mati Marija je skrila otroke za vinske sode in na srečo so vsi preživeli. Proti večeru so se partizani uspeli umakniti čez Farovski vrh proti Prelovniku in pri Grobelniku so postavili zadnjo stražo. Nemci so jih poskusili dohiteti s suhodolske strani, vendar so bili prepozni; borci so že odšli na Vernarco in naprej na Pohorje, kjer so jim pohorski gozdovi nudili varno zavetje.

Požar na Konjeniškem klubu CCC Legen

V noči na 20. december je izbruhnil požar v klubskih prostorih Cross country kluba na Legnu in uničil objekt kljub učinkoviti akciji gasilcev, ki so uspeli zavarovati hleve s konji.

Uničen objekt je služil kot prostor za teoretični del izvajanja šole jahanja, načrtovanje in izvajanje raznih humanih in družabnih ter turističnih akcij ter akcij za zaščito in reševanje.

Za obnovo objekta bo klub potreboval znatna sredstva, zato prosi simpatizerje dejavnosti kluba za pomoč; lahko v denarju na TR: SKB, d. d., Poslovna enota Slovenj Gradec, 0317 51 00 0009680 oziroma v materialu, kot je les in drugi gradbeni materiali.

Pokličete lahko gospodarja kluba **Franca Pokliča: 041 568 588**
podpredsednika kluba **Iva Korošca: 040 852 981**
članico kluba **Ido Robnik: 041 620 175**

Ob stoletnici rojstva Štefana Lušnica, velikega človeka

Družina Lušnic – renesansa Doliča

Majda Sinreih

»Sreča ne pade z neba v dlani, priboriti si jo moraš sam,« so besede priznane slikarke Stane Lušnic – Arsovske, hčerke očeta Štefana, roj. 17. 11. 1909, in njegove žene Pepce, roj. Žehl v Gornjem Gradu 16. 2. 1904, ki sta bila prva

Štefan z ženo Pepco

pobudnika oziroma začetnika prenove Doliča pri Mislinji. Oče Štefan je dejal, da je konec čakanja, od kod bo samo kaj prišlo. Bil je odlični organizator, zlate kmečke roke in roke delavcev, ki so delale čudeže, so ga motivirale; bolj so bile delavne, bolj jih je spoštoval. Razvoj je daleč presegal pričakovanja. Dal je »dušo« Zadrudnemu domu, ki je bil zgrajen leta 1957, istega leta sta zrasli dve apnenci, zelo iskan

Otvoritev Zadrudnega doma leta 1957

gradbeni material, zgradila se je mehanična delavnica, odprtje peskopoka »cement fabrike«, organiziral je razstavo živali, dal pobudo za nogometno igrišče, uvedel odkup in prodajo lesa po celi takratni Jugoslaviji. Bil je pobudnik pri nabavi tovornjaka, ki je razvažal apno, dovažal cement, primorska vina, za vse je bil na razpolago, še na izlete so se vozili vaščani Doliča, Kozjaka in širše okolice, celo k rojstni hiši maršala Tita v Kumrovec na Hrvaško. Cveteli so gostilna, kultura, kino, dvorana, kmečki prazniki, občni zbori, prireditve, zaposlitev krajanov ...

Gospa Stana pripoveduje: »Na iniciativo očeta se je začela gradnja ceste v Završe. Doma v svoji hiši si je uredil pisarno in poleg vseh obveznosti dela upravnika pisal prošnje, največ za priznavalnino udeležencem NOB, in večini pripomogel za lepši jutri. V njegovem domu se je zvrstilo na tisoče obiskovalcev, dokler ni pisarne preselil v Zadrudni dom. Koliko je takrat slišal laži in resnic! Bil je tudi vaški razsodnik in mnogo preprirov je rešil na lep način. Izgoreval je za Dolič. Ob njem je stal večni steber - njegova žena, naša zlata mama Pepca, in mi otroci: Stana, Dušan, Tatjana. Ne bi mogel verjeti, že takrat je bilo čutiti slovensko »favšijo«, a oče bi za dobrobit Doliča in okoliških krajev dal roko v ogenj. Mama je napetosti doma reševala s petjem in z igranjem na violino, mi otroci pa smo igrali: jaz na harmoniko in kitaro, Tatjana tudi na harmoniko in kitaro ter brat na tolkala. S to lepo potezo je mama razbremenila očeta, ki je bil prekomerno obremenjen z delom upravnika v Doliču. In oče se je ob tako ubrani družinski idili ves raznežil. Težki časi so bili povsod in kdor je bil v partiji, mu je bilo lepše. Ker pa je bil oče upravnik Kmetijske zadruge, je sprejel tudi to odločitev, da je postal član ZK. Le tako je lahko stekla komunikacija v katero koli smer. Dober glas Kmetijske zadruge Dolič je segel zelo daleč. Šest let, preden je zbolel, je Kmetijska zadruga Dolič prešla v upravo Kmetijske zadruge Slovenj Gradec. Ob njegovi hudi boleznini se je končalo njegovo prizadevanje za kraj Dolič in okolico.« Za mnoge prezrt, a za večino spoštovan. Spomin na velikega človeka, ki je dal svojstven pečat in srce razvoju in obnovi Doliča

Lovska bratovščina – Štefan je v drugi vrsti tretji z desne

Rojstna hiša Štefana Lušnica

in je umrl v starosti 68 let, še vedno živi. Hvala vam, g. Štefan Lušnic – »duša Doliča«! Številna priznanja, odlikovanja, pohvale, plakete pričajo o neprecenljivem delu predsednika, tajnika, blagajnika, starešine v večini organizacij, odborih društev doma in izven kraja, katere skrbno in s ponosom čuva njegova hči Stana Lušnic – Arsovska, ki je očetu v spomin posvetila tole pesem:

*Oče moj je bil neskončno dober,
varuh bil družine svoje,
bil spoštljiv in večno moder,
očaral srca je nas vseh – posebej moje.
Ljubil domovino je, svoj kraj in vero,
prisegel vsakomur zvestobo svojo;
je bil pripravljen iti v boj za mero,
za pravico in predvsem za srečo mojo.*

*Kako neskončno sem hvaležna mu,
da imel je rad svoj dragi dom,
je ljubil vse, kar bilo je lepo in –
brez sramu,
za vselej nanj ponosna bom.*

*Bolezen neizprosna mi ga je prezgodaj vzela,
naj ostal bo lep spomin,
kar učil me je – je misel smela,
naj nesmrten ta pepel odnese veter
do neslutnih višin.*

Sanacija cest po neurju

Franc Jurač

Foto: Franc Jurač

Tudi delavce Javnega komunalnega podjetja Slovenj Gradec smo slikali pri odpravljanju posledic nedavnega neurja. Kot smo že povedali, je zadnje deževno neurje na cestah in v strugah rek naredilo veliko škode.

Škarpa

Neurja, kakršna so divjala letošnjo jesen, so naredila veliko škode na gozdnih cestah. Naši delavci pa tudi drugi so morali vložiti veliko truda, da so ceste zopet usposobili za promet. Naš posnetek je s Tolstega vrha pri Mislinji, kjer so morali na novo zgraditi škarpo ceste.

Pevci z Graške gore

Na Graški gori radi prepevajo in obujajo stare običaje. Tudi letos so graškogorski fantje hodili od hiše do hiše, prepevali in ljudem zaželeli vso srečo in veliko zdravja v novem letu.

Doliški rudarji so počastili svoj praznik

Na god svete Barbare imajo svoj praznik rudarji. Rudarji iz Doliča so se ta dan zbrali pri sveti maši v šentflorjanski cerkvi. Po maši pa so v gostilni Repolusk obujali spomine na težko prehojeno rudarsko pot.

Kislo zelje

V jesenskih dneh je na naših kmetijah glavno opravilo ribanje zelja. Kislo zelje v zimskem času še kako dobro tekne, zlasti ob kolinah predstavlja še posebno poslastico poleg krvavic.

Herčeva žaga in mlin

Takšen pa je danes obnovljen Herčev mlin, na katerega je ponosna vsa okolica.

Mihaela Pušič

17. 4. 1952–1. 12. 2009

Kam neki naj položim svoj pogled,
na travnik tam za hišo, v potok žuboreč ali tja v
gozd?

Povsod nemir in strah.

Povsod svetloba, ki išče in ne najde, kar duša
izgubila je nekoč.

Le čudež mavrice pomirja in kaže pot tja gor v
nebo.

Tam je mir in tam je tisti, ki ga iščem.

3. decembra 2009 smo se na šentflorjanskem pokopališču poslovili od mnogo prezgodaj umrle Mihaele Pušič Hofove Helice iz Zgornjega Doliča. Vedeli smo, da bo po hudi boleznini in težki operaciji njeno okrevanje potekalo počasi, vendar smo upali, da bo zmagala v tem boju, posebej zato, ker so se začeli kazati znaki izboljšanja. Po prestani več kot enoletni kalvariji, polni trpljenja in nenehnega potovanja iz bolnišnice v bolnišnico, so tudi zdravniški izvidi zanj prinesli žarek upanja, prav tako za njene najbližje. Toda ne, izmučeno srce ni zdržalo vseh teh naporov in na prvo decembrsko noč je za vedno zaspala. Strašen šok za najbližje, zanj pa konec boja in hudega trpljenja, ki jo je spremljalo nekaj zadnjih let njenega življenja.

Mihaela se je rodila 17. 4. 1952 kot prvorojenka mami Ivanki in očetu Ivanu na obsežni Hofovi kmetiji v Zg. Doliču. Vsem je prinesla veliko veselja, še posebej dedku Francu, ki je s ponosom izbral njeno ime v spomin na hčerko Mihaelo, ki je po tragični nesreči umrla stara komaj 22 let. Naslednje leto je Mihaela dobila bratca Ivana, s katerim sta skupaj uživala brezskrbna otroška leta na domači kmetiji. Po končanem 2. razredu osnovne šole, ki jo je obiskovala v domačem kraju, je družino zadela tragična nesreča. Komaj streljaj od domače hiše se je z motorjem smrtno ponesrečil oče, star komaj 40 let. To je vse hudo prizadelo, še posebej njo, ki je bila nanj silno navezana. Bolečina ob izgubi očeta jo je spremljala praktično skozi njeno celo življenje. Toda življenje je teklo naprej, mama se je ponovno poročila in Mihaela je dobila še tri sestre in dva brata. V novi družini, kjer je skrbno gospodaril njen oče, je skupaj odraščalo sedem otrok. Njena pomoč mami, ki se je zaposlila, je bila vedno dobrodošla, tako pri delu doma kakor pri pestovanju precej mlajših sester in bratov. Prav tako je bilo potrebno skrbeti za stare tete, ki so starost preživljale na kmetiji, kjer so živele praktično vse življenje.

Po končani srednji šoli v Svečini se ni takoj

zaposlila, saj dela doma ni nikoli zmanjkalo. Že zelo mlada si je ustvarila svojo družino. Z Radetom, doma iz Dalmacije, sta se spoznala, ko je bil na sezonskem delu tukaj v Sloveniji. Njunjo ljubezen je kmalu kronalo rojstvo sina Gabrijela, leta 1972. Kakšno leto zatem sta začela z gradnjo hiše ter jo kmalu zaključila. Iz domače hiše sta se preselila v svoj novi dom tik ob domačiji. Mož Rade se je zaposlil v velenjskem rudniku in življenje mlade družine je teklo lepo, skoraj brez vsakih problemov.

Nepozabno nam je ostalo v spominu, ko sta na svetem romanju v Rimu leta 1975 svojo zvezo kronala še s cerkveno poroko. V cerkvi svetega Klemenca se je z njima tega dogodka razveselilo tudi skoraj sto romarjev iz domačega kraja in bližnje okolice. Veselo in brezskrbno življenje se je nadaljevalo, ko je Mihaela dobila svojo prvo zaposlitev na sodišču v Slovenj Gradcu in kasneje na Sipaku v Velenju. Tam je bila zaposlena vrsto let, do stečaja podjetja, ko je ostala brez službe. Začele so se tudi prve bolezenske težave, zaradi česar se je predčasno invalidsko upokojila. 1999 jo je razveselilo rojstvo vnukinje Eve, kateri se je v lanskem letu pridružil še vnuk Gregor. Na oba je bila silno ponosna, tako kot vsaka babica ju je stalno razveseljevala z majhnimi darili in drobnimi pozornostmi. V njeno življenje sta ob težki boleznini prinašala ljubezen in upanje, žarek sonca in veselja.

Mihaela Pušič je rada pomagala vsem, še posebej starejšim ljudem. Skoraj 20 let je predsedovala krajevni organizaciji RK v Doliču. Zelo ponosna je bila na doliške krvodajalce, tudi po njeni zaslugi je marsikatera krvodajalska akcija zelo uspešno potekala. Doliški RK je velikokrat bil najbolj uspešen po številu krvodajalcev v takratni občini Slovenj Gradec. Skoraj dve leti je tudi nesebično skrbela za možovo mamo, ki je življenje sklenila tako rekoč v njuni hiši. »Baka« je bila na Mišo, kakor jo je klicala, zelo ponosna in navezana. Pa tudi sama z možem Radetom sta jo še prej velikokrat z veseljem obiskovala v bližini kamnitega Imotskega, kjer je na skromni domačiji sama živela dolgo vrsto let potem, ko so se otroci raztepli po širnem svetu.

Mihaeli je v najhujšem obdobju težke boleznini vseskozi nesebično stal ob strani mož Rade, ki ji je nudil vsakršno možno pomoč tako rekoč dan in noč. Njeno trpljenje je hudo prizadelo tudi mamo Ivanko, ki je prav tako prestala težko operacijo ožilja. Vsako mater skrbi za svojega otroka, tudi ona je upala, da bo vendarle zmagala v boju s kruto boleznijo in si opomogla ter uživala življenje na stara leta.

Kruta resnica je sedaj žel drugačna. Vsako življenje in trpljenje se enkrat zaključi, to vemo vsi, vendar se je njeno življenje zaključilo vrsto let prehitro.

Da je bila priljubljena in spoštovana, je pokazalo tudi njeno mnogo prezgodnje slovo na domačem šentflorjanskem pokopališču. V turobnem decembrskem popoldnevu jo je spremljala velika množica sorodnikov, sosedov, prijateljev in znancev. Izpolnila se ji je tiha želja, položili so jo v grob zraven pokojnega očeta Ivana. Tu je našla večni mir in pokoj svoje duše in počitek za utrujeno in od boleznini izmučeno telo.

V spomin

Jože Križan

7. 8. 1940–22. 11. 2009

Kar je v srcu,
je trajno.

Vidno presunjen sem bil, ko sem izvedel za žalostno novico, da je v slovenjgraški bolnišnici umrl moj bratranec Jože Križan, po domače Matičev Pepi. Odšel je človek velikega, občutljivega in plemenitega srca. A narava je neizprosna, nepredvidljiva in terja svoje. Lahko bi še živel ter se veselil sadov svojega življenja in dela.

Jože Križan se je rodil 7. 8. 1940 materi Antoniji kot nezakonski otrok. Oče mu je bil Johan. Najprej je Jože delal na žagi v Otiškem Vrhu, nazadnje pa v ravenski Nami, kjer se je tudi invalidsko upokojil.

Leta 1968 se je poročil s Terezijo Gnamuš in dobil življenjsko družico, zvesto in iskreno prijateljico za vse življenje, ki mu je stala ob strani v dobrem in hudem. Zgradila sta si lepo hišo, prijetno gnezdece v Sentjanžu pri Dravogradu. Imela sta tudi naraščaj, sina Marka in hčerko Brigito ter vnuko Žana in Roka, Vito in Matevža. Kako se je ponašal in kako ponosen je bil, da ima tako vzgojene, pridne, poštene in zdrave otroke!

Bil je plemenit, radodaren in izredno priljubljen pri ljudeh, njegova navezanost na domači kraj in do domačih ljudi pa je bila brezmejnja, zato ni čudno, da je tudi skoraj pri vsakem pogrebu bil zraven. Vrata njihovega doma so bila vedno odprta, pa naj je potrkal preprost človek ali gosposko oblečen. Cenal je in spoštoval ljudi skoraj z otroško naivnostjo. Dvoličnosti in spletkarstva ni maral in je bil vedno znova žalosten zaradi tega. Rad sem ga imel.

Ko se je zadnji dve leti in pol zdravil za hudo boleznijo in enkrat mesečno prihajal v slovenjgraško bolnišnico, sem ga redno obiskoval. Kako se je razveselil slehernega mojega obiska! Zadnje tri tedne pa se mu je zdravstveno stanje občutno poslabšalo. 15. novembra 2009 sem ga zadnjič videl in le najožji člani družine so ga smeli še naprej obiskovati. Umrl je 22. 11. 2009 ob 21.18.

Janez Križan

Utrinki Rusije v Dravogradu

Boštjan Jurič

V sredo, na predvečer Prešernovega rojstnega dne, se je, kot nedvomno na mnogih mestih, tudi v dravograjski knjižnici obeležil "Ta veseli dan kulture". Dogodek so pripravili člani literarnega društva Beseda, bil pa je obarvan nekoliko vzhodnoslovansko.

Milena Cigler je predstavila nekaj podrobnosti iz življenja nedvomno najbolj spoštovanega med spoštovanimi, Puškina, njegovo življenje pa je vzporejala z življenjem drugega velikana ruske poezije, simbolista-imažinista Jesenina. Prav tako pa obstajajo mnoge paralele tudi med Puškinom in našim velikim poetom Prešernom, čigar dan rojstva smo obeležili. Ne družita ju le njun status, ki ga uživata med sonarodnjaki, in obdobje, kateremu sta pretežno pripadala, ključna je njuna ljubezen do maternega jezika in drznost, da sta ta "kmečki" jezik uporabila v visoki literaturi - poeziji!

Ribolov v Rusiji

Prizor

Širna Rusija

Predstavitve ruskih poetov je bila začinjena s prebiranjem njune poezije in v dravograjski knjižnici sta zazvenela ruski jamb in trohej. Poslušalci so imeli priložnost prisluhniti ritmom ruske kitice v originalu, v izvedbi študentov ruščine Ane in Boštjana, seveda pa so bili razsvetljeni tudi s prevodi, ki jih pomagala odrecitirati Marija Vojinovič. Za zaokroženo sliko je Zlatko Verzelak na kitari iz svojega repertoarja izbrskal še kakšno rusko poskočnico v svoji odlični priredbi. Drugi del večera je bil nekoliko manj akademski, zato pa nič manj ruski. Boštjan Jurič je predstavil Rusijo, ki jo je videl skozi svoje oči. Tam je namreč pol leta deloval kot prostovoljec v ruskem "mestecu" (ki šteje pol milijona ljudi) Čeboksari, izgubljenem ob Volgi - nekje med Moskvo in Uralom. Prepotoval pa je tudi velik del Povolžja, kjer sta se letošnje poletje potepala z dekletom. Boštjan je svoja razmišljanja in fotografije iz velike dežele skušal strniti v tridesetminutno predstavitev, kar mu je bolj ali manj tudi uspelo. Svoje videnje Rusije je poskušal podkrepiti še z liričnimi vložki lastne poezije, ki jih je s predstavitvijo družila skupna tematika. Boštjan je svoj potopis razdelil na tri tematske sklope, saj, kot je dejal, je Rusija preveč širna dežela, da bi jo v tako kratki predstavitvi zaobjel celo. Točno temu pa je bila posvečena prva tema; nepreglednim prostranstvom Rusije, ki so prebivalcem majhne in udobne Slovenije težko predstavljiva. Mogoče tudi zato, ker ne poznamo ruskih vlakov, ki nam jih je Boštjan skušal поближе predstaviti in ki so sredstvo,

ki delajo ruske razdalje znosnejše. Ruski vlak s spalno klopjo in samovarjem ... V drugem tematskem sklopu je bilo govora o famozni ruski zimi. Zimski ribolov, kopanje v luknji v ledu in to, kar ostane, ko se sneg stali ... O ruski zimi je bilo povedanega že dosti, zato se je Boštjan bolj podrobno lotil ruske vasi (derevnje), ki se ga je po njegovih besedah zelo dotaknila. Blatne ceste, sprehajajoče se svinje in kure, pločevinaste strehe, okrašene lesene hiške, obvezne lesene ruske "banje" oz. savne in pa nič manj lesena stranišča. Za konec pa simbolična slika ruskega pravoslavnega križa na golem prostranstvu, v katero razteza svoje krake ...

Po potopisu so gledalce z domačimi inštrumenti nekoliko prizemljili člani skupine Stare sablje, da ne bi odplavali predaleč v zasneženo valovito rusko pokrajino, posejano z brezami. Po programu pa je, kot se za pregovorno rusko gostoljubnost spodobi, sledila manjša pogostitev z druženjem v neformalni atmosferi. Pa je res lep, Ta veseli dan kulture!

Ruska vas

GOZDARSKA ZADRUGA SLOVENJ GRADEC, Z.O.O.

CELJSKA C. 7
PE MISLINJA

Tel.&fax:02 / 88 42 141; 02 / 88 42 685
tel.:02 / 88 55 148

ODKUP, POSEK, SPRAVILO, PRODAJA LESA

V času praznovanj in obdaritev želimo vsem poslovnim partnerjem in bralcem Viharnika lepe božične in novoletne praznike ter obilo zdravja in uspehov v letu 2010.

Gozdarska zadruga Slovenj Gradec

Srečno 2010

Upravni odbor Društva upokojenih koroških gozdarjev je tudi letos na svoji zadnji seji pregledal celoletno delo in z zadovoljstvom ugotovil, da je osrednji dogodek – letno srečanje – dobro uspel. S tem je tudi potrdil smisel prizadevanj, da društvo deluje in opravlja poleg funkcije povezovanja in druženja nekdanjih sodelavcev tudi vez med upokojenimi in aktivnimi delavci v gozdarstvu. Pozabljeni niso niti tisti, ki na srečanja in druga druženja ne morejo več priti, saj jih poverjeniki, člani upravnega odbora obiskujejo; še posebej so veseli obiskov pred novoletnimi prazniki, saj je to čas, ko si družbo še najbolj želijo.

Na srečanja in seje upravnega odbora društva upokojeni gozdarji vabijo tudi direktorja Gozdnega gospodarstva ter nekatere strokovne delavce, ki jim poročajo o delu in napredkih družbe GG in Zavoda za gozdove.

Upravni odbor Društva upokojenih koroških gozdarjev želi vsem svojim članom, zaposlenim v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, d. d., in v njegovih povezanih družbah, zaposlenim v Zavodu za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, ter vsem bralcem Viharnika lepo in prijetno praznovanje božičnih in novoletnih praznikov, v letu 2010 pa obilo sreče, zdravja, zadovoljstva in izpolnitev želja.

Za Upravni odbor društva upokojenih koroških gozdarjev Jože Logar

KOROŠKE GRADNJE d.o.o.

Celjska cesta 7, 2380 Slovenj Gradec

Telefon: 02 88 39 040

Fax: 02 88 39 049

kgradnje@kgradnje.si

**Vsem bralcem Viharnika želimo zdravo in
uspešno novo leto 2010!**

Kolektiv družbe Koroške gradnje, d. o. o.

LESNA TIP Otiški Vrh d.d.
Prijazni do narave in okolja

*Vesele božične praznike in srečno novo leto 2010
Vesele Božične blagdanе i sretnu Novu godinu
Frohe Weihnachten und ein glückliches Neues Jahr
Merry Christmas and A Happy New Year
Buon Natale e felice Anno Nuovo*

*LESNA TIP Otiški vrh d.d.
LESNA Žaga d.o.o.
LESNA Jelka d.o.o.*

*Denar za poslovna darila smo namenili v dobrotelne namene,
Splošni bolnišnici Slovenj Gradec*

Rudi Rebernik 1925–2009

Ida Robnik

Viharnik je izgubil sodelavca, pisca, ki je tri desetletja bogatil vsebino revije s prispevki o ljudeh in krajih pod Uršljo goro in iz njih sestavil bogato dediščino zapisov načina življenja ljudi v določenem času in okolju. Rudiju se je potreba in želja po pisanju vzbudila že v otroških letih, ko je rasel v družini, kjer je bila knjiga, čeprav sprva le z versko vsebino, stalna sopotnica vseh članov. V hišo so redno prihajali tudi časopisi in revije. Njegovo domišljijo pa so dopolnile vsebine zgodovinskih in viteških povesti, ki jih je primerjal z današnjim časom in našel veliko podobnosti. Iz njegovih zapisov lahko sestavimo bogat življenjepis, od šolskih dogodivščin na vaški šoli, posebno pa šolskih poti, ki so vodile skozi gozd, ki je Rudija prevzemal že takrat in ga kasneje spremljal v poklicu in pri delu, do upokojitve. Svojo aktivno delovno pot je pričel kot gozdar v plešivških gozdovih, bil kasneje revirni vodja, zadnjih nekaj delovnih let pa je preživel v TIP Otiški Vrh, kjer se je upokojil. Že v času aktivnega dela je pričel zbirati gozdarsko orodje in v desetletjih se ga je nabralo za ličen gozdarski muzej, ki si ga

je uredil na svojem domu. Tudi tega nam je predstavil v enem izmed svojih zapisov. Zgodbe o ljudeh, ki so živeli pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej na Razborju, v Suhem Dolu in Plešivcu, je zapredel z dogodki iz tistih obdobij in jih ohranil nesmrtno. Prav tako zapise o delu v gozdu in sodelavcih, posebno poglavje pa je njegova zgodba potovanja in prihoda domov iz ujetništva po končani vojni. Ni pa izpustil tudi življenjskih zgodb

svojih bližnjih in daljnih sorodnikov in prijateljev ter njihovih rodbin, ki jih je dopolnjeval s kvalitetnimi fotografijami starih poklicnih fotografov. Tudi sam je rad fotografiral in pestril svoje prispevke s posnetki narave, dogodkov, portretov. Rudi se je spoštljivo oziral v preteklost in na svoj način z zapisi ohranil njen velik del iz okolja, kjer je živel. Zanimale pa so ga tudi stare obrti, med njimi še posebej statve, ki jih je tudi posedoval in tkal različne izdelke, največ preproge. Ohranil je več starinskih kosov orodij za ročna dela in kmečka opravila. Zadnje leto se je vedno bolj poredko oglasil v uredništvu. Vedeli smo, da je bolan, vendar smo upali, da bo bolezen premagal. Žal je ni. Nam in našim zanamcem je zapustil bogato dediščino, hvaležni smo mu za to!

Viharnik

LISTNICA UREDNIŠTVA

Ob zaključku koledarskega leta in enainštiridesetega leta izhajanja revije Viharnik se zahvaljujemo vsem, ki ste ostali njegovi zvesti naročniki, ter vsem novim, ki ste v njem našli zanimive vsebine in ste ga želeli imeti doma. Prav tako se zahvaljujemo vsem zvestim piscem, ki bogatite njegovo vsebino z informacijami in s svojimi pogledi na teme, ki so vsebina Viharnika ali pa to še postajajo.

Želimo vam prijetne in vesele božične in novoletne praznike, veliko sreče, zadovoljstva, uspehov, zdravja in zanimivega branja v prihodnjem letu 2010.

Uredništvo Viharnika

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritržnik

Glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurac

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Janez Bauer

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Naj vam
prazniki
prinesejo
radost in
veselje, leto
2010 pa srečo,
zdravje,
zadovoljstvo
in obilo
uspehov.

Kolektiv
Smreke
Gornji Grad

Smreka proizvodnja, trgovina
in storitve d.o.o.
Podsmrečje 20, SI-3342 Gornji Grad

tel: +386 3 839 36 00;
fax: +386 3 839 36 16

e-mail: info@smreka.si
www.smreka.si

Vsem našim
želimo lepe

študijska knjižnica
DZ 05
VIHARNIK
2009

070.489(497.12 Slovenj Gradec)

3013165

COBISS

KOROŠKA OSREDNJA
RAVNE
KNJIŽNICA

**SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA**

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štībuh 1
telefon in faks: 02/88 21 620
RADLJE OB DRAVI (Dvorec), Koroška cesta 68
telefon in faks: 02/88 71 423

Naj bo leto zdravja in veselja

Franc Jurač

Izteklo se bo leto 2009 in stopili bomo v novo 2010.
Ob stisku rok bomo izrekli želje, da bi bilo srečno,
zdravo, veselo.

Tudi naši anketiranci so nam povedali tako.

Viktorija Obu, Turiška
vas: »Ko si bomo za
novo leto čestitali, je
gotovo največja želja
zdravje. To je tudi
največja vrednota v
življenju.«

Milka Čerňič, Mislinjska
Dobrava: »Kaj naj rečem ob
vstopu v novo leto? Zelo radi
rečemo, da bi bilo vsaj
takšno, kot je bilo minulo.
Mir in spoštovanje drug
drugega sta največji vrline in
želja nas vseh.«

Martina Kotnik, Dovže:
»Veliko imam skritih želja in
želim si, da bi se mi jih vsaj
nekaj uresničilo. Na prvem
mestu je seveda zdravje v
družini in uspešno delo v
službi, ki jo zelo rada
opravljam.«

Vanja Brezovnik, Šmartno pri
Slovenj Gradcu: »Ko se staro
leto poslavlja od novega, imamo
v mislih veliko želja in ena velika
je gotovo mir in medsebojno
spoštovanje. Če se nam uresniči
vse to, je sreča gotovo
prisotna.«

Se vidimo doma.

PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20

asistenca doma

Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij
1 P Novo leto	1 P Brigita	1 P Albin	1 Č Hugo	1 S Praznik dela	1 T Fortunat
2 S Makarj	2 T Marija	2 T Neža	2 P France	2 N Anastazij	2 S Erazem
3 N Genovefa	3 S Blaž	3 S Kunigunda	3 S Rihard	3 P Filip in Jakob	3 Č Karel
4 P Angela	4 Č Andrej	4 Č Kazimir	4 N Velika noč	4 T Florjan	4 P Franc
5 T Milena	5 P Agata	5 P Jadran	5 P Velik. poned.	5 S Angel	5 S Valerija
6 S Sveti trije kralji	6 S Pavel	6 S Nika	6 T Irenej	6 Č Dominik	6 N Norbert
7 Č Zdravko	7 N Rihard	7 N Tomaž	7 S Janez	7 P Gizela	7 P Robert
8 P Severin	8 P Kulturni dan	8 P Janez	8 Č Julijan	8 S Zmago	8 T Medard
9 S Julijan	9 T Polona	9 T Frančiška	9 P Valtruda	9 N Gregor	9 S Primož
10 N Viljem	10 S Viljem	10 S 40 mučencev	10 S Engelbert	10 P Gordijan	10 Č Bogumil
11 P Pavlin	11 Č Benedikt	11 Č Konstantin	11 N Leon	11 T Žiga	11 P Barnaba
12 T Tatjana	12 P Damijan	12 P Dora	12 P Zenon	12 S Pankracij	12 S Eskil
13 S Veronika	13 S Jordan	13 S Kristina	13 T Martin	13 Č Servacij	13 N Anton
14 Č Srečko	14 N Valentin	14 N Matilda	14 S Valerijan	14 P Bonifacij	14 P Valerij
15 P Pavel	15 P Klavdij	15 P Klemen	15 Č Jelica	15 S Zofka	15 T Vid
16 S Marcel	16 T Pust	16 T Hilarij	16 P Bernarda	16 N Janez	16 S Beno
17 N Anton	17 S Aleš	17 S Patrik	17 S Rudi	17 P Jošt	17 Č Gregor
18 P Marjeta	18 Č Simeon	18 Č Ciril	18 N Apolonij	18 T Janez	18 P Marko
19 T Suzana	19 P Konrad	19 P Jožef	19 P Leon	19 S Ivo	19 S Romuald
20 S Boštjan	20 S Leon	20 S Klavdija	20 T Hilda	20 Č Bernardin	20 N Mihelina
21 Č Neža	21 N Peter	21 N Nikolaj	21 S Anastazij	21 P Serapij	21 P Alojzij
22 P Vinko	22 P Marjeta	22 P Lea	22 Č Leonida	22 S Julija	22 T Ahac
23 S Rajko	23 T Polikarp	23 T Jože	23 P Jurij	23 N Binkošti	23 S Jožef
24 N France	24 S Matija	24 S Dioniz	24 S Fidel	24 P Marija	24 Č Janez
25 P Pavel	25 Č Taras	25 Č Minka	25 N Marko	25 T Urban	25 P Dan državn.
26 T Timotej	26 P Branko	26 P Lara	26 P Pashazij	26 S Filip	26 S Stojan
27 S Angela	27 S Gabrijel	27 S Rupert	27 T Dan upora	27 Č Avguštin	27 N Ema
28 Č Tomaž	28 N Roman	28 N Bojan	28 S Peter	28 P German	28 P Irenej
29 P Valerij		29 P Bertold	29 Č Katarina	29 S Magdalena	29 T Peter in Pavel
30 S Martina		30 T Amadej	30 P Jožef	30 N Ivana	30 S Adolf
31 N Janez		31 S Modest		31 P Marija	

Julij	Avgust	September	Oktober	November	December
1 Č Estera	1 N Alfonz	1 S Tamara	1 P Terezija	1 P Vsi sveti	1 S Natalija
2 P Oton	2 P Evzebij	2 Č Štefan	2 Č Bogoljub	2 T Dušanka	2 Č Blanka
3 S Tomaž	3 T Lidija	3 P Gregor	3 N Evald	3 S Viktor	3 P France
4 N Uroš	4 S Janez	4 S Zalka	4 P France	4 Č Drago	4 S Barbara
5 P Ciril in Metod	5 Č Marija	5 N Lovrenc	5 T Marcel	5 P Zaharija	5 N Savo
6 T Bogomila	6 P Ljuba	6 P Bertrand	6 S Bruno	6 S Lenart	6 P Miklavž
7 S Vilibald	7 S Darko	7 T Marko	7 Č Marko	7 N Ernest	7 T Ambrož
8 Č Špela	8 N Dominik	8 S Mali Šmaren	8 P Tajda	8 P Bogomir	8 S Marija
9 P Veronika	9 P Jaroslav	9 Č Peter	9 S Sara	9 T Teodor	9 Č Valerija
10 S Ljubica	10 T Lovrenc	10 P Ines	10 N Danijel	10 S Leon	10 P Melkijad
11 N Benedikt	11 S Jasna	11 S Nada	11 P Milan	11 Č Martin	11 S Damaz
12 P Mohor	12 Č Hilarija	12 N Tihomil	12 T Maks	12 P Milan	12 N Ivana
13 T Henrik	13 P Lilijana	13 P Janez	13 S Edvard	13 S Stanislav	13 P Lucija
14 S Božidar	14 S Maksimilijan	14 T Rasto	14 Č Kalist	14 N Nikolaj	14 T Dušan
15 Č Vladimir	15 N Veliki šmaren	15 S Melita	15 P Terezija	15 P Albert	15 S Kristina
16 P Karmen	16 P Rok	16 Č Ciprijan	16 S Hedvika	16 T Jerica	16 Č Albina
17 S Aleš	17 T Hiacint	17 P Robert	17 N Ignacij	17 S Elizabeta	17 P Lazar
18 N Mirko	18 S Alenka	18 S Jožef	18 P Luka	18 Č Roman	18 S Gacijan
19 P Vincenc	19 Č Janez	19 N Suzana	19 T Pavel	19 P Matilda	19 N Urban
20 T Marjeta	20 P Bernard	20 P Svetlana	20 S Irena	20 S Feliks	20 P Evgen
21 S Danilo	21 S Zdenko	21 T Matej	21 Č Uršula	21 N Maver	21 T Peter
22 Č Marija	22 N Marija	22 S Mavricij	22 P Marija	22 P Cecilija	22 S Frančiška
23 P Brigita	23 P Roza	23 Č Lin	23 S Janez	23 T Klemen	23 Č Janez
24 S Krištof	24 T Jernej	24 P A.M. Slomšek	24 N Anton	24 S Andrej	24 P Eva
25 N Jakob	25 S Ludvik	25 S Zora	25 P Darinka	25 Č Katarina	25 S Božič
26 P Ana	26 Č Rufin	26 N Damijan	26 T Lucijan	26 P Silvo	26 N Dan samost.
27 T Gorazd	27 P Monika	27 P Vincenc	27 S Sabina	27 S Virgil	27 P Janez
28 S Zmago	28 S Avguštin	28 T Venceslav	28 Č Simon	28 N Berta	28 T Antonij
29 Č Marta	29 N Janze	29 S Mihael	29 P Narcis	29 P Radivoj	29 S David
30 P Peter	30 P Srečko	30 Č Hieronim	30 S Marcel	30 T Andrej	30 Č Evgen
31 S Ignacij	31 T Pavlin		31 N Dan reformac.		31 P Silvester

Srečno 2010

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

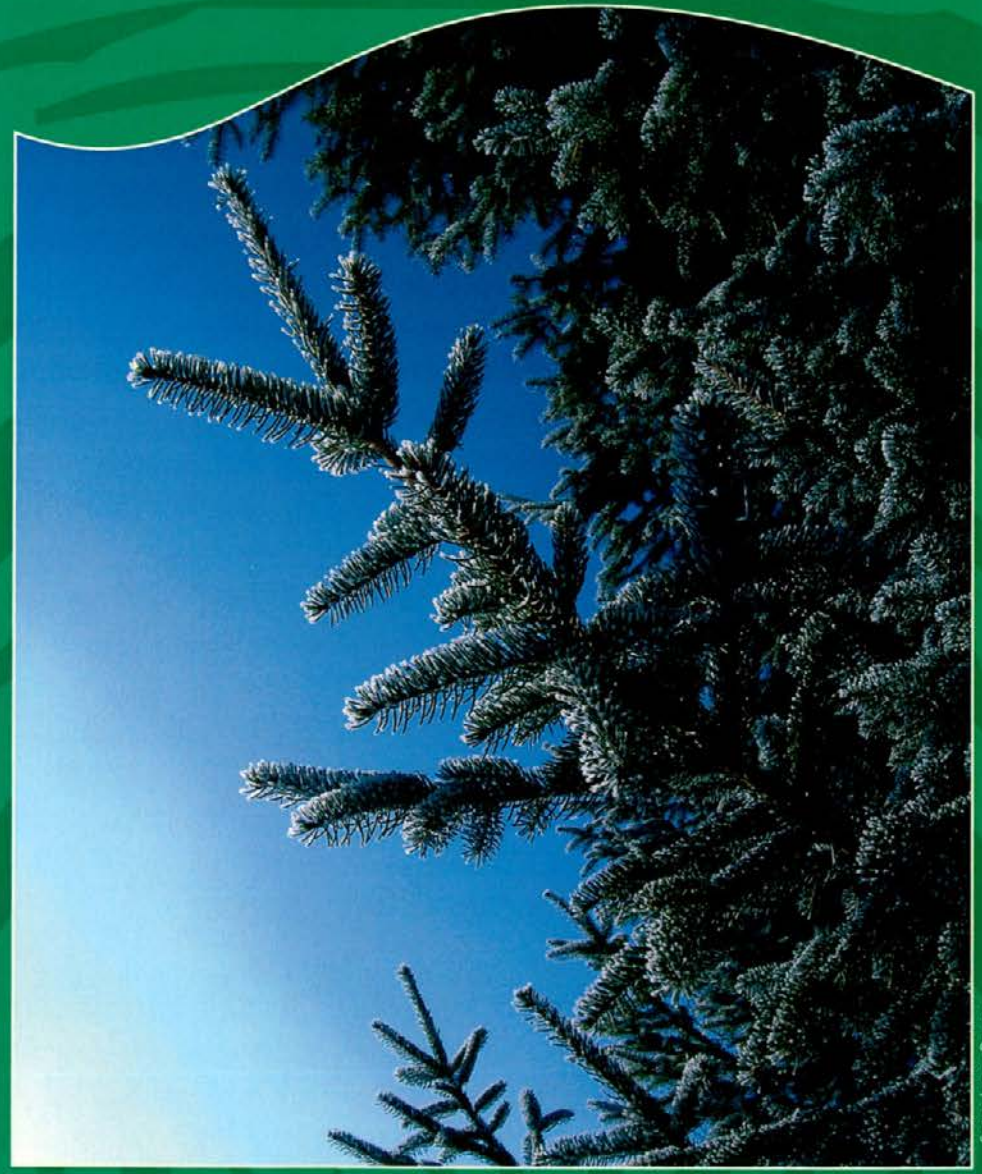

Foto: Janez Bauer